

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 30

Sobotna izdaja:
celoletno

v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratom:

Enostopna petlinna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2'—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3'— in 4'—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6'—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; neurankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništvu telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Brezplodne spletke.

Odstop vojnega ministra generala Hadžića so skušali opozicijski listi izrabiti. Dogodek, ki sam po sebi prav malo pomeni, so slikali tako, kakor da gre za bogznakovo važen in odločen korak, ki mora imeti za posledico od opozicije tako težko pričakovani padec sedanje vlade. Z razpihavanjem Hadžićevega odstopa pa opozicijski tisk ni dosegel drugega, kakor da mu še lastni pristaši ne bodo hoteli več verjeti, ker se s takimi tatarskimi poročili nihče ne da dati trajno begati.

Mirni in trezni ljudje so se silno zadovoljno muzali, ko so brali »Narodova« in »Jutrova« tolažila o akutni vladni krizi, o skorajšnjem padcu vlade in o povratku P. P. režima na vlast. Lahkoverni Tomaži seveda so demokratskim izmišljotinam nasedali, a tudi ti so kmalu spoznali, da jih je demokratska gospoda prav solidno in pošteno vlekla za nos.

Za kakšno vznemirjenost ne daje sedanji položaj prav nobene povoda. V vladi zastopane stranke in one, ki vlado podpirajo, so se zedinile na določen deloven program, ki ga nobena izmed prizadetih strank še ni kršila in tudi namena nima kršiti ga. Na določenem delovnem programu zedinjene stranke imajo v parlamentu naravnost sijajno večino, kakoršne od ujedinenja naprej sploh še nobena vlada ni imela, in te stranke so dale sebi in državi po vseh parlamentarnih principih izvršeno in tudi od drugega ustavnega činitelja potrjeno parlamentarno vlado. Tako drugi ustavni faktor kakor parlament sta vladno deklaracijo, podano ob nastopu Davidovičeve vlade v skupščini, odobrila. Vlada se od te deklaracije ni niti za las oddaljila. Ali je v takih razmerah kakšna kriza sploh mogoča? Kako in zakaj naj pade parlamentarna in na parlamentarno večino se opirajoča vlada?

Vse to je dobro vedela in spoznala tudi opozicija. Ravno opozicija je najbolj spoznala, da vladi v parlamentu ne more do živga in zato se je lotila spletke. Opozicija je spletkarila na dvoru, spletkarila je med generali, spletkarila tudi med vladnimi strankami, da jih razdvoji in razkolje, a ravno to spletka ren je opozicije je najboljši dokaz vladne moči: Če bi opozicija vlado lahko vrgla normalnim putem, ji ne bi bilo treba spletkariti!

Najbolj se je opoziciji ponesrečila intriga z generalom Hadžićem in z vojaškimi krogi. Tako se še ni zlepa blamirala kakšna politična skupina kot so se osramotili bivši režimovci z odstopom vojnega ministra. Dr. Maček, podpredsednik HRSS, je na naslov opozicije čisto mirno rekel: »Kaj pa je zato, če gre en general. Bo pa drugi prišel!« Zaradi odstopa enega ministra, ki sploh ni parlamentarec, vendar ne bo padla parlamentarna vlada!

Ravno tako je z intrigami proti vstopu Radičeve v vlado. Kaj je na tem? Dejstvo je, da jim vlada nikdar nobene težkoče ni delala in tudi nobene izjave od njih ni zahtevala. Nasprotno vesti so zgolj izmišljotina in gole kombinacije. Tudi ni nobenega povoda, da bi jim vlada oteževala vstop v vlado ali zahtevala prej kake izjave od njih. Oni so pravilno izvoljeni in so izpolnili vse potrebne pogoje, so postali vladna stranka, ki priznava obstoječe zakone in obstoječo ustavo — ali hočete še več? Radič se je postavil na tako stališče, na kakršnem so stali in še stoje vse opozicijske stranke v evropskih parlamentih: on priznava s svojim vstopom v parlament obstoječe stanje, da si na legalen način in s parlamentarnimi sredstvi pribori morebitno večino, ki mu bo omogočila dosedanje, od njega začasno priznано stanje izpremeniti. Ali delajo labourjevci v Angliji drugače? Ali so delali Bebel in Liebknecht v cesarski Nemčiji drugače?

Zato mi nismo prav nič dvomili o tem, da je položaj sedanje vlade jako čvrst in bo še čvrstejši, če vstopijo v vlado še oni poštjeni ljudje, ki odobravajo glavne točke programa sedanje vlade: sporazum, mir in red in poštenost. Tako trdna je, da je bil primoran celo sam Pašić pristati na vladno politiko sporazuma, samo da bi mogli radikali na vladi sodelovati. Ožji politični krogi v Beogradu, ki jim je to dejstvo znano, se

Pašić na kolenih.

PASIĆ SE IZJAVLJA ZA SPORAZUM IN VLADNO POLITIKO. — PRISTAL BI NA SODELOVANJE S HRSS.

Beograd, 11. okt. (Izv.) Tekom današnjega dne sta se odigrala dva dogodka, ki sta značilna za našo politiko poslednjega razdobja. Prvi dogodek je sestanek parlamenta, drugi je sestanek radikalnega kluba. Kar se tiče parlamenta, je seja potekla povsem normalno in mirno, četudi sta se Pribečević in njegov oproda Kobasica prizadevala uporabiti vso silo, da otežkočita delo v narodni skupščini in izrova o to epizodo dogodkov, ki so že prej pokvarili parlamentarno življenje in ga spravili na nivo izpod normale.

Pribečeviću in Kobasici niso pomagali niti ostali radikali. Njima sta se pridružila samo znana Toma Popović in Kosta Majković, ki sta se zato izpostavila, da zakrijeta skrb in nervozo, ki vlada v njihovih krogih, in zabriseta neuspeh, ki so ga doživeli pri zaključevanju položaja zadnjih dni.

Pribečević s svojimi tovariši in zavezniki radikali so si prizadevali s pučem doseči tisto, česar preje niso mogli dobiti z zaupanjem ljudstva in s položajem v parlamentu. Uspeli pa niso niti tedaj, ko so se hoteli vrniti na parlamentarna tla in od tod delati razpoloženje med ljudstvom za svojo politiko. Tem manj seveda sedaj. Nasprotno tem Pribečevićem in Kobasici prizadevanjem na seji se je vladna večina zadržala mirno.

Vlada je sprejela kot nujen predlog zakona o pobijanju korupcije, ki ga je sedaj stori la opozicija, namreč samostojni demokraci in radikali. Na to je celokupna skupščina sprejela vladni predlog zakona o pobijanju korupcije kot nujen. Tako je vlada onemogočila opoziciji, da ji ta otežkoči normalen posel, ker le ta namen je imel ta predlog opozicije. Oba predloga bosta izročena posebnemu odboru, ki bo izvoljen v ponedeljek.

RADIKALI IN SAMOSTOJNI DEMOKRATI POBITI.

Kar se tiče samega razpoloženja, ki vlada v skupščini, je omeniti, da so radikali in samostojni demokraci zelo pobiti. Pribečevićem in Kobasici poskusom so malo odgovarjali, ker so uvideli, da je to žonglerstvo, ki ne more imeti nobenega drugega učinka, kakor da desavuiru opozicijo. Pred politiko sporazuma, ki se čvrsto konsolidira in ki dan za dnem pridobiva več pristašev ne samo v prečanskih krajih, ampak tudi v Srbiji, se čuti opozicija slabo in brez moči.

PASIĆ V RADIKALNEM KLUBU.

Zanimivo je, da je Pašić, četudi se je javil, da je bolan, v teh dneh, ko ni nič novega v političnem položaju, ki je pravzaprav odmor v delu, ki je bilo storjeno po odstopu vojnega ministra Hadžića, moral zapustiti svoje stanovanje in priti v parlament pred one tovariše, katerih mišljenje je v poslednjem času omalovaževal in proti katerim je nagromadil najstrašnejše obtožbe. Pašić se je znašel na kolenih svojega tovariša Jovanovića v radikalnem klubu.

Seja narodne skupščine.

Beograd, 11. okt. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine se je pričela ob pol 11. Prisotni so bili skoro vsi poslanci. Sejo je otvoril skupščinski predsednik Ljuba Jovanović. Prečitan je bil zapisnik zadnje izredne seje, nato so bile prečitane razne vloge, prošnje in interpelacije. Glavna kontrola sporoča narodni skupščini o kreditih za prometno in pošto ministristvo. Za tem so bili prečitani nekateri ukazi o imenovanjih in poročila, da odlaga radikalni poslanec Petar Bjelić svoj mandat, dalje predlog mejloradnika Jovana Jovanovića o obtožbi proti bivšemu pravosodnemu ministru dr. Lazi Markoviću, nato predloga o obtožbi proti dr. Velizarju Jankoviću in dr. Dragutinu Kojiću. Skupščinski predsednik je izjavil, da bodo obtožnice tiskane in

dobrovoljno smejejo in spominjajo na Markov protokol v Zagrebu, glede katerega smo mi svoj čas dejali, da bo radikale še glava bolela, da so ga prekršili.

Radikalna stranka se pod pritiskom moralnega vpliva, ki ga vršita ideja sporazuma in vpliv funkcioniranja današnje vlade in uprave, trudi pokazati v tisti barvi, kakršna je bila prej pred desetletji.

Pašićev prihod v radikalni klub smatrajo politični krogi kot moment, ki je za položaj značilen. Teža in resnost sedanjega položaja se za radikale vidi zlasti v prizadevanju nekaterih zaupnih radikalov, da pridejo v današnje vlado, pa tudi v mnenju Pašićevih radikalov, da pridejo v Davidovičev kabinet kot podpirajoča stranka, da rešijo s tem svojo stranko.

PASIĆEVA IZJAVA V KLUBU.

Najbolj značilno je, da je Pašić na nočnejši seji radikalnega kluba javno in odkrito naglasil, dotaknivši se položaja, ki je nastal z odstopom vojnega ministra, sledeče:

»Odstop vojnega ministra je privedel vlado v zelo kritičen položaj. Zato se ne more tako dalje delati. Krona je izrazila željo, da bi se zbrali vsi elementi, ki so za glavno črto politike sedanje vlade. Ako bo radikalna stranka pozvana, da vstopi v koncentracijsko vlado z blokom, bi prišla radikalna stranka v neprijeten položaj, ker je že prej zavzela stališče, da z blokom s takim programom ne bo sodelovala. — Toda razmere so se izpremenile. In da bi radikalna stranka pritekla na pomoč državi in kroni, se bo odrekla svojim strankarskim interesom in bo pristopila v koncentracijo. Naravno more biti govora samo o koncentraciji z ožjim blokom; ker se radičevi ne morejo vzeti v kombinacijo, ker so državo dovedli do tako težkega položaja. Vsa ta kriza izvira iz njihovega zadržanja, kakor se to vidi iz ostavke vojnega ministra. — Ako bi bili primorani, da sodelujemo z radičevci, bi bilo treba ugotoviti, kaj on zahteva, in doseči natančen sporazum in dobiti potrebna jamstva, da se bo ta sporazum izvršil.«

VTIS MED RADIKALI.

Radikalni poslanci, ki presojajo Pašićev govor, menijo, da je radikalna stranka pristala na politiko današnje vlade. Pašić hoče biti v vseh slučajih gospodar položaja in noče te vloge prepustiti Jovanoviću.

Te Pašičeve besede so napravile globok vtis v njegovih bližnjih krogih, ki čutijo, da sedaj Pašić uvideva, kako brezobzirna je bila politika, ki jo je vodila radikalna stranka do današnjega dne.

Ni treba poudarjati, kakšno je razpoloženje in kakšno je duševno stanje pri Pribečeviću in Zerjavu in njuni mali skupini, ki tvorijo samostojno demokratski klub. Ako radikali čutijo, da morajo podleči razmeram, potem se ve, kakšen je položaj za samostojne demokrate, katerih v skupščini nihče ne jemlje v poštev, kakor, da bi tega kluba ne bilo, ker se more reči o njih, da so napredaj kakor slabo železje.

razdeljene narodnim poslancem. Nato je bil prečitan predlog, da se nekateri poslanci radi prestopkov proti tiskovnemu zakonu izroče sodišču. Skupščinski tajnik sporoča, da je poslanec HRSS Avgust Košutić zaprosil za verifikacijo svojega namestniškega mandata in da je Stjepan Radič zaprosil za verifikacijo svojega mandata. Za tem je skupščinski tajnik čital razne interpelacije. Demokratski poslanec Grisono je prečital predlog zakona o pobijanju korupcije. Predlogu je vlada priznala nujnost. Nujnost je bila dalje priznana vladnim predlogoma zakona o pobijanju korupcije in zakonu o invalidih. Skupščinski tajnik je prečital razne prošnje in pritožbe, razne vloge in spomenice. Nato je skupščina prešla na dnevni red. Prihodnja seja se vrši v ponedeljek ob pol 10. uri s sledečim dnevnim redom: 1. volitev odbora za zakon o korupciji. 2. volitev odbora za zakon o invalidih. 3. poročilo odbora za pritožbe in prošnje. Seja je bila ob pol 12. uri zaključena.

IZJAVA NOTRANJEGA MINISTRA.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) Kabinet notranjega ministra je izdal naslednji komunikat z ozirom na poslednje vesti, ki so krožile v javnosti o pripravah za nek puč in o delu nekaterih vojaških oseb proti sedanjici vladi:

V nekaterih listih so izšla v poslednjih dneh gotova poročila o naši vojski in o nekaterih višjih častnikih, ki so imela namen vznemirjati našo državo in vreči senco na našo vojsko. V teh poročilih se je govorilo o nekem puču, ki da so ga pripravljali gotovi častniki proti današnji vladi in politiki, da bi s tem napravili na vlado nedopusten vtis. Minister za notranje zadeve, ki je dolžan ne samo čuvati red in mir v državi, ampak mora voditi račun o vsakem najmanjšem pojavu našega notranjega državnega življenja, je dolžan povodom takih neresničnih poročil izjaviti tole:

1. Nobenih priprav za kak puč v vojski ni bilo, niti se ni moglo opaziti najmanjšega znaka za akcijo vojske, ki bi bila naperjena proti današnji vladi v naši državi. Ta poročila, ki so izšla v nekaterih listih, so neresnična. 2. V vojski ni niti najmanjših znakov o delovanju, ki bi bilo naperjeno proti notranji konsolidaciji države. Tega bi vlada nikakor ne dopustila. Naša vojska je zdrava in v njej ni zastopnikov, ki bi se razen svojih poslov in dolžnosti lotevali poslov kakršnegakoli političnega značaja.

ODBOR ZA PODORO OŠKODOVANIM.

Beograd, 11. okt. (Izv.) Popoldne se je sestel odbor za podporo oškodovanim vsled poplave in toče. Sejo je otvoril poslanec Gostinčar (Jugosl. klub). Na dnevnem redu je bilo konstituiranje odbora. Predsednik je Gostinčar, podpredsednik Voja Lazić, tajnik Baljić. Prihodnja seja se vrši v torek.

PRICA KUJE SE VAŽNA RADIČEVA IZJAVA.

Zagreb, 11. oktobra. (Izv.) Danes popoldne je odpotoval Stjepan Radić v Vrpolje. Njegov govor se v političnih krogih pričakuje z velikim zanimanjem. Trdi se, da bo v ponedeljek padla odločitev v reševanju političnega položaja. Splošno se smatra, da bo Radić podal take izjave, da se bo politični vozle že prihodnji teden pospešeno razvozljati v korist sporazuma in da bo prišlo do rekonstrukcije kabineta z HRSS.

DR. SIMA MARKOVIĆ NA SVOBODI.

Zagreb, 11. oktobra. (Izv.) Danes popoldne ob 2. je prišel v Zagreb znani komunistični voditelj dr. Sima Marković iz Lepoglave, kjer je odsedel svojo kazen. Na kolodvoru so ga pozdravili zastopniki komunističnega delavstva. Zvečer je dr. Marković odpotoval v Beograd.

AVTOMOBILSKA RAZSTAVA V ZAGREBU.

Zagreb, 11. oktobra. (Izv.) Danes ob 11 dopoldne je bila otvorjena avtomobilska razstava. Odprta bo do 15. oktobra.

Beneška konferenca.

Benetke, 11. oktobra. (Izv.) Včeraj in danes so odseki in pododseki nadaljevali svoje delo. Plenarna konferenca se skliče po vsej priliki zopet v ponedeljek. — Delegati so zaenkrat zapeti, a toliko se je zvedelo, da nameravajo Italijani v Benetkah v prvi vrsti doseči od Jugoslavije koncesije, ki naj zagotovo gospodarski obstoj in razvoj Reke in Zadra. V krogih italijanske delegacije se nadejajo, da se Jugoslavija nasprotno tem vprašanjem nikakor ne bo postavila na nedostopno stališče. Konferenca utegne trajati mesec dni, ne glede na sestanek med Mussolinijem in Marinovićem.

V palači Corner, kjer zboruje konferenca, so v pritličju uredili poseben tiskovni urad. Ob sprejemu častnikarjev je predsednik Quartieri naglasil, da ima konferenca bistveno tehnični značaj in opozoril na prizadevanje italijanske vlade, da z vsemi sosednimi narodi vzpostavi pristrane zveze.

Benetke, 11. oktobra. (Izv.) Včeraj je predsednik jugoslovanske delegacije gosp. dr. Rybář obiskal beneškega prefekta vitza velikega križa Pesceja, da se mu zahvali za gostoljubni sprejem naše delegacije. Popoldne so si člani jugoslovanske delegacije ogledali umetnostno razstavo.

Korupcijska afera »Učiteljske tiskarne«.

Belgrad, 11. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih poslanskih krogih je zbudila silno pozornost vest o neki korupcijski aferi Učiteljske tiskarne v Ljubljani, v katero je zapleten tudi njen upravni svetnik, bivši višji šolski nadzornik G. a. n. g. l. Podrobnosti še niso znane. Poslanci bodo v tej zadevi baje vložili interpelacijo.

Volivna borba v Angliji.

London, 11. oktobra. (Izv.) Delavska stranka bo jutri objavila svoj volivni oklic, ki ga je sestavil Mac Donald. V oklicu omenja Mac Donald vse programatične točke delavske stranke, ki jih je bil odobril zadnji strankin zbor, pri vsem pa nacionalizacijo rudnikov, nacionalizacijo živilske industrije, nove kredite za boj proti brezposelnosti in za stanovanjske hiše in nacionalizacijo električnih in hidrotehničnih podjetij. — Svoje volivne oklice so objavili tudi konservativci in liberalci. Liberalci agitirajo najbolj proti posojilu za Rusijo.

London, 11. oktobra. (Izv.) Neki veleindustrijalec je dal za volivni fond delavske stranke 3000 funtov (skoro 4 milijono kron).

London, -1. oktobra. (Izv.) Mac Donaldov sin bo pri prihodnjih volitvah nastopil kot kandidat delavske stranke. Ker pa biva začasno v inozemstvu, bo zanj vodila agitacijo njegova sestra. Lloyd George bo dobil prvič, odkar nastopa kot kandidat, tudi nasprotnega kandidata iz Delavske stranke.

London, 11. oktobra. (Izv.) Baldwin je izdal volivni oklic, ki ga bodo razširjali v Angliji v 2000 kinematografih istočasno. V oklicu pravi, da je glavni cilj konservativne stranke stalnost vlade v Angliji.

HERRIOT O MAC DONALDU.

Pariz, 11. oktobra. (Izv.) Ministrski predsednik Herriot je izjavil o padcu Mac Donaldove vlade: »Prepričan sem, da se vrne Mac Donald na vlado, ker ima večino ljudstva za seboj. Kriza v Angliji je prehodna. Več ne morem povedati.«

Italija.

DAVČNA REFORMA.

Rim, 11. oktobra. Na večerajšnji seji ministrskega sveta je podal finančni minister De Stefani obširno poročilo o dalekosežni davčni reformi, ki jo je vlada deloma že izvršila deloma jo pa namerava izvesti v bodoče. Reforma se tiče direktnih davkov in naklad na premično in nepremično premoženje in stremi vseskozi za tem, da se davčna kvota zniža, neobdobjljivi minimum pa zviša. Na ta način se bodo zbirale latentne rezerve, iz katerih bo mogoče v času izrednih potreb črpati. Novi sistem bo kolikor mogoče gljbljv in mil, a v izvrševanju strog. Ministrski svet je poročilo finančnega ministra v celem obsegu odobril.

NACRT ZA VOJAŠKO MOBILIZACIJO.

Rim, 11. oktobra. (Izv.) Zadnje dni je v palači Chigi pod Mussolinijevim predsedstvom zborovala vrhovna komisija za brambo. Navzoči so bili admiral Thaon di Revel kot mornariški minister, ministri za notranje stvari, vojno, narodno gospodarstvo in promet; načelnika generalnih štabov vojske

in mornarice in drugi pristojni činitelji. Pretresali in odobrili so zakonski načrt za generalno in delno mobilizacijo. Načrt predlože v novembarskem zasedanju parlamentu, obenem z zakonskim načrtom o preureditvi armade.

SKLEPI FAŠISTOVSKEGA DIREKTORIJA.

Rim, 11. oktobra. (Izv.) Narodno vodstvo fašistovske stranke je v svoji seji dne 10. t. m. sprejelo sklep, v katerem poziva fašiste, naj kolikor najmanj polemizirajo z opozicijo ter vse svoje moči posvete uresničenju fašistovskega programa. Fašistovske občinske uprave naj se zvežejo v pokrajinskih federacijah, za katere bo direktorij izdelal pravila. Med strankinimi organizacijami in fašistovskimi sindikati se mora izvesti čim najtesnejše sodelovanje.

KOMBATENTI NE BODO FRAZNOVALI POHODA NA RIM.

Rim, 11. oktobra. (Izv.) Narodni odbor Udruženja bivših bojnikov je sklenil, da se, zvest sklepom v Assisiju, ne udeležijo proslave obletnice fašistovskega pohoda na Rim.

PRENOS ZEMELJSKIH OSTANKOV PAPEŽA LEONA XIII.

Rim, 11. oktobra. (Izv.) »Messagero« poroča, da bodo prenesli zemeljske ostanke papeža Leona XIII. iz cerkve Sv. Petra v noči od 30. na 31. oktobra v lateransko cerkev.

KATOLIŠKI SHOD V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 11. okt. (Izv.) Danes je bil tu odprt 15. katoliški shod, ki bo trajal tri dni. Na jutrišnjem slavnostnem zborovanju bodo govorili grof Albert Appony, papežev nuncij Schioppa in minister za vere Klebelsberg.

DEMISLIJA OGRSKEGA POLJEDELSKEGA MINISTRA.

Budimpešta, 11. okt. (Izv.) Poljedelski minister Szabo je danes izročil ministrskemu predsedniku pismeno demisijo.

SPOR MED ANGLIJO IN TURČIJO.

London, 11. oktobra. (Izv.) »Westminster Gazette« poroča, da je angleška vlada poslala vladi v Angori že tretjo noto zaradi obmejnih spopadov v Iraku. Angleška vlada je zagrozila, da bo izvajala posledice, če angorska vlada angleških opominov ne bi upoštevala.

ANGLEŽI V ARABIJI.

London, 11. oktobra. (Izv.) V vseh vojaških skladiščih na Angleškem opažajo živahno vrvenje. Trdijo, da odpremljajo material v kraje onostran suezkega prekopa.

TRGOVSKA POGODBA MED FRANCIJO IN NEMČIJO.

Pariz, 11. oktobra. (Izv.) Prvi del pogajanj za trgovsko pogodbo med Nemčijo

in Francijo je končan in so danes podpisali zapisnik. Nemška delegacija odpotuje v Berlin, kjer se bo posvetovala s trgovci, ki so zainteresirani na izvozu v Francijo, nato pa se vrne 5. novembra v Pariz.

NEMČIJA IN DRUŠTVO NARODOV.

Berlin, 11. oktobra. (Izv.) Odgovor angleške vlade na nemško noto glede vstopa Nemčije v Društvo narodov je nemška vlada danes prejela. Angleška vlada pravi, da ne bo nasprotovala, če dobi Nemčija stalno mesto v svetu Društva narodov.

NOVE VOLITVE V NEMČIJI.

Berlin, 11. oktobra. (Izv.) Državni kancelar dr. Marks je danes znova poskušal sestaviti koncentracijsko vlado. Zaradi odpora socialnih demokratov se mu to ni posrečilo. Splošno prevladuje mnenje, da bo vlada parlament razpustila in razpisala nove volitve.

ANATOLE FRANCE.

Tours, 11. okt. (Izv.) Anatole France umira.

ZAPRTI ŠPEKULANTJE.

Pariz, 11. oktobra. (Izv.) Policija je zaprla več valutnih špekulantov, ki niso imeli dovoljenja za trgovino z valutami.

SILEN VIHAR.

Manila, 11. oktobra. (Izv.) Silen tajfun je napravil v dolini Cagayan na Filipinih ogromno škodo. Nad 30 ljudi je izgubilo življenje.

Predsednik Coolidge o veri.

Koncem minulega meseca se je vrnil v Washington kongres Družbe svet. Imena. Sv. stolico je zastopal papeški legat kardinal O'Connell. Prireditvam je prisostvovalo do 200 tisoč ljudi. Sklepni govor je imel predsednik Združenih držav Coolidge. Rekel je med drugim:

»V človeških bitjih je neki nagon, ki jih vedno sili, da delajo dobro. Ta nagon pa ne zmaga vedno; večkrat ga prevladajo zle moči in ljudje delajo hudo. Toda neka notranja moč jih pokliče vedno zopet k dobremu. Kadar so okoliščine najtežje, kadar moči teme nava-ljujejo, tedaj se dobri angeli človeške narave vedno upro hudemu. Tudi veličastna današnja manifestacija je manifestacija dobrega genija človeške narave. Družba sv. Imena uči spoznavati samega sebe, urejati odnose za bližnjim in Stvarnikom. Brez tega človeška narava sama ne zmore veliko. Pamet se ne ukloni, sposobnosti ne dozorevajo, duh se ne širi brez spoštovanja, iz katerega izvira pokorščina. Po dolgi poti spoštovanja in pokorščine je naše ljudstvo doseglo svobodo, avtonomijo, višjo moralno stopnjo in bogatejšo duševno življenje.«

V nadaljnjem govoru se je Coolidge dotaknil preklinjanja in rekel: »Zloben jezik ne more imeti vedrega duha in jasne pameti.

po časopisih, knjigah, katalogih itd. je uspešna le tedaj, ako reklamno besedilo spremlja lepa, originalna slika. — Za to potrebne klišee izdeluje v Sloveniji samo

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Otok Rab.

(Konec.)

Okrevališče »Jadran«.

Okrevališče »Jadran« stoji na najlepšem mestu v Rabu, v spodnjem zalivu tik ob morju in neposredno ob robu borovega gozda. Za okrevališče in miru željne naravnost idealen položaj. Tu moreš biti ves dan v kopalni obleki, bodisi da se solnčiš bodisi da se koplješ. Zgradba je nova, sobe visoke in s svojo lično, čisto belo opravo izredno prijazne in obenem elegantne. Na pročelju proti morju je obširna terasa, pod njo s cementom tlakovana pot in dolg pomol. Na levi je občinsko kopališče »Na Škveru«, na desni Krvaričev pension »Sofija«. Okrevališče je tik pred vojno zgradilo društvo dunajskih skontistov, ki ga je po prevratu z vso opremo prodalo sedanjemu lastniku.

Zaradi raznih ovir povodom centralizacije delavskega zavarovanja je ljubljanski OUZD poslal v okrevališče svoje prve člane šele koncem letošnjega avgusta. Vseh postelj je 36. Okrevališče znenkrat še nima lastnega gospodinjstva in dobivajo njegovi gostje hrano v Grand Hotelu v mestu. Toda to je pač le začasna, zasilna uredba, ki je za sedaj edina senčna stran okrevališča. Kljub temu nedostatku pa se počutijo njegovi oskrbovanci izborni, saj so v najobilnejši meri deležni razkošnega južnega solnca in morja.

Ako pridete pred »Jadran«, se vam zdi, da ste kje na Slovenskem. Veselo se glasi slovenska govornica, ki jo ob večerih

prekinja slovenska pesem. Slovenska narodna odnosno ponarodela pesem tu doli sploh prevladuje ter jo najraje pojo domačini in tujci. Ljudje so v slovensko petje naravnost zaljubljeni.

Pa še ena odlična vez je, ki veže Slovence in Rabljane. Rab, ki je bil preje vse vekove samostojna škofija, spada od konca 19. stoletja pod krško škofijo. Tako mu že v drugo pastiruje škof Slovenec. O pokopnem dr. Mahničju govore le z največjim spoštovanjem, a tudi sedanji vladika dr. Srebrnič si je letos, ko je prišel prvič birmovat med Rabljane, takoj osvojil njih srca.

Tako smo tedaj Slovenci na Rabu, tem biseru Jadrana, na prav poseben način doma.

Običaji in noča.

Rabljani so v vsej svoji revščini ostali vseskozi pošteni in verni. Tatu bi med njimi težko našel. Značaja so mirnega; kogar vzljubijo, sme nanje računati. Dasi jim je vino vsakodnevnna pijača, ni pijancev med njimi. Vino pijo po selih le mešan z vodo, posebno ženske. A tudi če pijo »polno« vino, se znajo obvladati in se ne opijejo. Postave so moški pogosto čokate, mlajše ženske so okroglega obraza, starejše suhe in zdelane. Nosijo se vsi brez izjeme zelo skromno: moški imajo črne hlače in enak kratak jopič, na glavi črno ali modro ribiško ali pa znano malo rdečo dalmatinsko čepico, ki posebno na plavih otroških glavicah nad vse ljubko pristaja; ženske nosijo priprosto krilo na moderc z belimi rokavci ali pa z životom iz enakega blaga kakor je krilo, na glavi imajo pripro-

ste rute, na nogah šolne ali opanke. Dekleta in mlade žene nosijo pisane predpasnike in rute, starejše žene in vdove so pa vedno v črnini. Vsa obleka je iz priproste blaga; svilene rute ali kakega spakovanja po mestnem kroju pri kmetskem žensstvu ne opaziš niti ob največjih praznikih.

Žene so velike trpinke. Večino bremen morajo one znositi na svojih plečih. Delajo na polju in oskrbujejo gospodinstvo, predejo in pletejo. Pletejo navadno celo po poti. Ako imajo v hiši goste, ne sedejo poleg, da bi se brez dela pogovarjale, ampak pletejo ali opravljajo druga gospodinjstva dela.

Rabske žene tudi same veslajo, česar drugod v Primorju ne opaziš. Čoln, ki ga rabijo domačini za svoje potrebe, je surovo zbit, čisto ozek in dolg ter na obeh koncih ošiljen. Povprek je položen dolg tram — igo — a na njegovih koncih počivata vesli.

Drugače je z barkami, ki jih rabijo za tujski promet. Te so običajne, vzbočene oblike s krmilom in jadrom ter lepo pobarvane. Barka je ponos vsakega Rabljana; vsak hvali svojo, da je najboljša na Rabu. Posebno slove barke, izdelane na Korčuli.

Kopališča, izleti, zabave.

Rab ima celo vrsto kopališč. Nasproti mestu leže ne daleč drugo od drugega tri: Padova 1., Padova 2. in Padova 3. Vsa tri so dostopna po suhem in po morju. Najlepše z ozirom na morskno dno je tretje, ki pa še nima zgrajenih kabin. To kopališče je v čeških rokah. — Potem je kopališče »Na Škveru«, o katerem smo že govorili. Kopa-

lišče ima kabine in peščeni bazen, toda morskno dno je v toliko neugodno, ker je deloma zaraščeno s travo deloma pokrito z debelim kamenjem. — Na takozvani Suhi panti je kopališče Matovica, ki ima kabine in morskno dno pokrito z najfinejšo sipo; dalje proti zapadu je še eno kopališče: Punta secca. Do obeh moreš iz Raba le z barko. — Krasno naravno kopališče je v Loparskem zalivu; tu se razteza z mehko sipo pokrito morskno dno pol kilometra daleč, a voda sega komaj meter visoko. Le žal, da je to kopališče preoddaljeno od mesta.

Izleti so ti po morju odprti pač na vse strani. Cena za vožnjo z barko znaša 10 dinarjev za osebo na uro, za dve osebi 12 dinarjev, za tri 15 dinarjev itd. — Peš moreš v vse bližnje in daljne vasi ter na hribe, s katerih se ti nudi krasen razgled. Imeti moraš le primerno, trdno obutev. Poti na hribe so večinoma struge hudournikov in prideš z manjšim trudom na Triglav nego na par sto metrov visoki vrh sv. Damijana. Sicer se ti pa nudi krasen razgled že z nižjih gričev.

Zelo priljubljeni so med tujci izleti v Barbot, kjer zori najboljše vino. Po vaških gostilnah povsodi postrežejo z dobrimi ribami in izvrstnim ovčjim sirom. V Barbetu in Banjolu sprejemajo tujce tudi v celotno oskrbo, ugodno za družine z otroki. Vsak tujec si ogleda dalje frančiškanski samostan sv. Evfemije, ki leži koncem spodnjega zaliva in je mogoče priti do njega po suhem in po morju v dobri pol uri. Samostanska cerkev in knjižnica hranita dragocene redkosti, a znamenit je tudi samostan-

Politične vesti.

+ Dr. Maček o položaju vlade. Predsednik HRSS dr. Maček je izjavil belgrajskemu dopisniku »Jutarnjega lista« o sedanjem položaju vlade, da gre po njegovem mnenju za poskus nenadnega napada opozicije, ki je vplivala na Hadžiča, da poda ostavko. Opozicija je pričakovala od tega koraka generala Hadžiča zase ugoden rezultat. Za vlado ostavka vojnega ministra ne more imeti takih posledic, kakor si jih želi opozicija. Če se en minister ne strinja z vlado, se bo pa kdo drugi. Ostavko cele vlade bi povzročil lahko samo odstop ministrskega predsednika. Mi nismo nikdar govorili proti armadi kot ustanovi, ampak smo trdili le, da se vojaštvo ne sme vpletati v politiko, ker spada v vojašnico, v slučaju sovražnega napada pa gre armada na fronto. Znižanje števila vojakov je druga stvar. Tudi vojni sistem je zopet nekaj drugega, kajti sistem narodne milice je točka našega programa kot vse druge točke. Sedaj pa ne gre za ta sistem. Kadar bo pa prišla ta zadeva na vrsto, ne bodo o njej odločevali generali, ampak parlament in krona. — Na vprašanje, kako se bo rešila sedanja kriza, je dr. Maček odgovoril: »Tako, da bo ime-novan nov vojni minister«. Na vprašanje, če bo potrebno cvreči trditve generala Hadžiča, je rekel dr. Maček: »Ne bo treba, ker se proti HRSS od generala izrečena obtožba ne tiče generalov, ampak ministra notranjih zadev. Utemeljitev za svojo ostavko je general Hadžič pobral iz nekega članka zagrebske »Riječi«. Navedbe tega lista pa niso točne.« — Kakšno stališče zavzemate napram želji krone, da se sedanja vlada razširi v pravcu njenega sedanja politike? — »Mi glede tega še nismo sklepali, nimamo pa nič proti temu, če se zbere vsi elementi, ki so za sporazum.« — »Kateri pa so ti elementi?« — »Tega sam ne vem. Kar jih poznam, so v vladnem bloku. Če pa so taki elementi tudi v radikalni stranki, naj se javijo. O sodelovanju cele radikalne stranke ne more biti govora, ker se je stranka postavila na stališče, da »sporazuma nema«. Če pa kdo med radikali drugače misli, naj izstopi. Ne razumem, kako bi mogla stranka biti pod Pašičevim vodstvom proti sporazumu, pod vodstvom Ljube Jovanovića pa za sporazum. Za časa Protiča je bilo isto. Isti ljudje, ki so prej glasovali za Pašičevo vlado, so glasovali za Protičevo, niso pa glasovali za sporazum iskreno, a ravno to je važno. Doslej je pokazal samo Nastas Petrović, da je za sporazum. Vsako kraljevo željo bomo brez-

pogojno izpolnili. Vlada bo dopolnjena z vsemi elementi, ki so za sporazum. Tudi mi imamo možnost, da vstopimo v vlado. Mi smo predlagali, da se iz oportunizma naš vstop v vlado zaenkrat odloži z dnevnega reda. Če bo pa kralj želel, da vstopimo, se bomo odzvali. Sicer pa ne smatram vprašanja o proširjenju vlade za najnujnejše, ampak najprej je treba začeti in dokončati boj med poštenjem in korupcijo, in ko bo zmagovalo poštenje, se bomo lahko spoznavali kot pošteni ljudje. — »A kaj pravite o vzrokih krize?« — »Mi ne smatramo, da kriza obstoji. Tudi ne vem nič o kakih pogojih, ki so jih nam baje stavili. Mi smo vse pogoje, ki jih zahtevajo zakoni in parlamentarizem, izpolnili.«

+ NSS za vlado. Na zborovanju ljubljanskih zaupnikov Narodno-socialistične stranke v petek zvečer je bila soglasno in z velikim odobravanjem sprejeta sledeča resolucija: »Ljubljanski zaupniki NSS, zbrani na zaupniškem sestanku, dne 10. oktobra t. l. pozdravljajo delo vlade Ljube Davidoviča, ker nudi ta vlada vso garancijo za čimprejšnji sporazum med Srbi, Hrvatimi in Slovenci. Želijo, da bi vlada izvedla sporazum čimprej in na ta način izvršila konsolidacijo naše države. Odločno obsojajo zakulisne intrige partizanskih spekulativ, ki v svoji slepi politični strasti uničujejo državo. Zahtevajo kar najodločnejše takojšen razpis ljubljanskih občinskih volitev po čistem proporeu.«

Beleške.

Slovenski narod je dne 10. oktobra prinesel notico »Duhovnik-berač«, v kateri pripoveduje, da je član kongregacije lazarištov na Dunaju dr. t. h. e. o. l. Krauss iz iste izstopil 1. 1922. in je brez vseh sredstev in da mora beračiti. Prvič dotični gospod ni dr. t. h. e. o. l. in drugič je po očetu hišni posestnik na Dunaju. Naj mu »ata« pomaga s kakšnim cekinom...

Razsodba proti »Goriški straži«

Gorica, 11. okt.

Snoči se je pred senatom goriškega okrajnega sodišča končala razprava proti okrogovnemu uredniku »Goriške straže« Leopoldu Kemperle. Obtožnica mu je očitala, da je hujskal v uvodnem članku z dne 17. aprila t. l. pod naslovom »Ne bojte se njih, ki ubijajo telo« slovensko prebivalstvo na sovražnost proti italijanskemu prebivalstvu. Dalje mu je obtožnica očitala, da je v dopisu iz Tolmina z dne 8. maja t. l. hujskal k razrednemu sovraštvo.

Urednik Kemperle se je glede prve obtožbe zagovarjal, da je dotični članek skoraj dobesedno ponatisnil iz neke številke tržaške »Edinosti« iz leta 1921. »Edinost« zaradi članka ni bila zaplenjena. Glede dopisa iz Tolmina je rekel Kemperle, da je beležil neki dogodek zgolj kot krajevno kroniko. Izjavil je, da se ne čuti krivega.

Obtoženca je branil odvetnik dr. G. Stecchina, ki je naglašal pravico tiska do svobodne besede in dokazoval, da inkriminirana sestavka ne vsebuje nikakega hujskanja. Državni pravdnik je vztrajal na obtožbi.

Sodišče je spoznalo urednika Kemperle v prvi točki krivim in ga obsodilo na 4 mesece in 15 dni zapore in 75 lir globe,

razen tega na plačilo vseh stroškov; glede druge točke ga je oprostil. Izvršitev razsodbe se pogojno odgodi za 5 let. Kemperle je prijavil vzklic.

Ako primerjamo z nedolžnim člankom v »Goriški straži«, zaradi katerega je bil Kemperle obsojen, z onim, kar so proti Slovencem in Hrvatom dan na dan pisali italijanski listi in posebno fašistovska glasila, ako dalje upoštevamo, da zaradi istega članka list, ki ga je prvotno priobčil, ni bil obsojen, ako končno pomislimo, da zahteva Italija zase naslov visoko kulturne države, potem se moramo gornji razsodbi čuditi. Italiji gotovo ni na čast.

Primorske novice.

p Smrtna kosa. V Montughi v Toskani je umrl bivši tržaški profesor Ivan Bolle, odlični kemik in naturalist. Pokojnik se je pečal posebno s proučevanjem žuželk-glodalk, ki uničujejo lesene kipe in okvire ter si je stekel velike zasluge za italijansko umetnost. Ko se je začela vojna, se je s svojo sestro preselil v Firenzo, kjer je do zadnjega sodeloval v raznih kulturnih društvih in ustanovah.

p Napad na slovenske fante v Ilirski Bistrici. Minolo nedeljo so v gostilni Simone v Il. Bistrici domači fantje prepevali slovenske pesmi. To je navzročilo italijanske častnike — naslednji dan se je vršil nabor — tako razsrdilo, da so z vojaštvom navallili na slovenske fante, jih potisnili iz gostilne in pretepal. Vojaštvo je tudi streljalo in je bil neki Slovenec ustreljen v nogo. Naslednji dan se vse potrjene nabornike pridržali do večera in jih strogo zaslišavali. — Takih dogodkov bi smelo biti že enkrat konec.

Štajerske novice.

š Mariborske vesti. Mariborska »Straža« je prav utemeljeno zavrnila lažnivo jutrovec, ki trdijo, da so »naprednjaki« v mariborskem občinskem svetu v — večini. Kakor smo že poročali naslednjega dne po volitvah, je dobil Narodni blok 32 mandátov (od 41), in od teh odpade na SLS 15 sedežev. SLS ostane v Mariboru slejkoprej najmočnejša slovenska stranka. — Mariborski odvetniki in notariji so izrazili pri predsedstvu okroglega sodišča željo, da se tako pri okrognem kakor tudi okrajnem sodišču uvede razdeljen delovni čas (predpoldne in popoldne). — Nacionalistični železničarji imajo 14. t. m. v vestibulu Narodnega doma svoje zborovanje. — Dne 13. t. m. ob 19.45 se vrši v mali dvorani Kazine otvoritveno predavanje Ljudske univerze. Predaval bo g. inž. Kukovec o namenu Ljudske univerze. Po predavanju prosta diskusija. Upati je, da bodo izobrazbe žejni posamezniki iz vseh slojev mariborskega prebivalstva pridno obiskovali predavanja tudi v letošnji zimski sezoni. — Po veljstvo mariborskega vojnega okrožja razglasa, da se bo vršila v prvi polovici novembra ustavno predpisana zaprisega vojni obveznikov od 21. do 50. leta. Obenem se opozarja na usodne posledice za vsakogar, ki bi se zaprisegi skušal odtegniti. Dan, ura in kraj za polaganje prisage se bode objavil pravočasno v vseh listih in na občinskih deskah. — Nevarno je zbolel g. dr. Franjo Rosina, in sicer na svoji stari sladkorni bolezni. Nahaja se že nekaj dni v ljubljanskem Leonišču.

š Podružnica Udruženja vojnih invalidov kraljevine S. H. S. v Celju poziva vse člane in članice, ki še nimajo novih članskih knjižic s slike, da si iste nemudoma pre-

skrbe pri podružnici, oziroma oni, ki še niso oddali slike, da to takoj storo. Po nalogu I. O. v Ljubljani podružnica ne sme več sprejemati prošenj onih invalidov, ki nimajo novih članskih knjižic in bo primorana iste v najkrajšem času ertati kot člane Udruženja. Zatorej se poz. va, da ne bo potem nepotrebnega moledovanja, češ nisem vedel.

š V Narodnem domu v Mariboru je prevzel gostilno Andrej Oset, bivši gostilničar in lastnik Tolstovrške slatine pri Guštanju na Koroškem. Po nesreči leta 1919., ko so mu nemške tolpe uničile spomelnje v Tolstem vrhu (blizu stoji Malgajev spomenik), se je preselil v Slovenjgradec, kjer je vodil znani hotel Beograd. Opozarjamo na oglas v današnji številki ter g. Oseta toplo priporočamo.

Pravilnik za vozne olajšave

je stopil v veljavo 1. oktobra 1924, podpisan je bil od ministra za promet Sušnika pod št. 21. 156-24. Po tem pravilniku pripadajo vozne olajšave sledečim:

1. Osobju državnih prometnih ustanov ali letni brezplačni listek ali brezplačni listek za posamezna potovanja. To je vse natančno določeno za posamezne slučaje, bodisi za uradnike, bodisi za žel. delavce ter za posle železniških uradnikov.

Za otroke železničarjev, ki hodijo v šolo, se izdajajo letno brezplačne karte. Trikrat na leto bodo dobili brezplačno vozno karto tudi oni železniški vpokojenci, ki so prebili vsaj 10 let v žel. službi. Enaka žene in otroci vpokojencev. Otroci le, če jim pripada doklada. Podobno velja za vdove in sirote železničarjev. Poleg teh kart imajo vsi železničarji pravico do režijske ali četrtinske karte na podlagi točno predpisanih legitimacij.

2. Uradnikom in ostalim drž. uslužbenecem. Čl. 69. določa, da uživajo 50 odstotni popust na železnici vsi državni aktivni uradniki in ostali uslužbenici. Iste ugodnosti veljajo tudi za častnike in voj. uradnike. Za rodbinske člane uradnikov pa velja 50 odstotni popust le trikrat na leto. Tudi vpokojenci bodo dobivali 50 odstotni popust trikrat na leto. V ta namen se morajo vsi navedeni izkazati z osebno legitimacijo, ki jih bodo izdajala žel. ravnateljstva na podlagi spiskov merodajnih oblastev. Vojne ugodnosti za drž. nameščence veljajo še le od 1. januarja 1925 dalje.

3. Za dijake, vojaške in delavce določa pravilnik: Ravni dijaki ki bodo imeli pravico do četrtinske vožnje o Božiču, v Veliki noči, začetkom in koncem šolskega leta. Premožnejši dijaki bodo deležni le 50 odstotnega popusta. Prav tako bodo dijaki vseh šol imeli pravico do četrtinske vožnje, kadar bodo pod vodstvom svojih učiteljev potovali. Gojenci voj. akademije, podčastniki, orožniki in vojaški, kadar potujejo na dopust, imajo četrtinsko vožnjo.

Delavci, ki potujejo iskat službe, imajo pravico do polovične vožnje na železnicah, ladijah in na pošti, če imajo seboj potrebna potrdila.

Nadalje imajo pravico do znižane vožnje še pod gotovimi pogoji:

4. Gledališki igralci.

5. Vojni invalidi (tudi za te velja pravilnik od 1925 dalje).

6. Strokovna, učna, gospodarska in humanitarna društva. Med te naštevajo pravilnik med drugim: Orlovski in sokolski društva, katerim bodo vožne olajšave 50 odstotkov dovoljevale v vsakem slučaju žel. ravnateljstva. Rdeči križ, itd. Dalje bodo revizorji vseh kmetijskih zadrug na službenem potovanju imeli 75 odstotkov popusta. V ta namen bo vsaka zadruga zveza vsako leto ravnateljstvu naznaila imena svojih revizorjev, ki jih pa ne sme biti več ko 6.

Ta pravilnik je stopil v veljavo 1. oktobra, izvemši za invalide in državne nameščence.

Novomeška proštija.

Preteklo nedeljo 5. t. m. je bil instaliran v Novem mestu novi prošt g. Karel Čerin. K redki slavnosti je poleg meščanov prihitelo veliko ljudstva iz vse okolice. Instalacijo je izvršil sam prevz. naš škof. Med mogočnimi zvoki fanfar je peljal v spremstvu duhovščine g. prošta v cerkev, ga inštaliral in imel govor, v katerem je lepo razložil pomen slovesnosti. Nato je imel g. prošt prvič pontifikalno sv. mašo. Na kuru je zbor 70 pevcev dovršeno izvajal Gruberjevo mabo, spremljal je oddelek orkestra dravske divizije; dirigiral je dr. Čerin, brat g. prošta. Cerkev je bila bogato okrašena s cvetjem in venci, ki so jih oskrbele članice Marijine družbe. K slovesnosti so prišli zastopniki vseh tukajšnjih državnih uradov in obeh sodišč ter zastopstva cerkvenih in kat. prosvetnih organizacij.

V zgodovini novomeške proštije pa je ta dan pomemben tudi zato, ker je sedanji prošt prvi, ki ga je imenoval sam sv. oče, medtem ko so vse prejšnje imenovali avstrijski habsburški vladarji, seveda na predlog in potrjevanje pristojne cerkvene oblasti. To pravico so imeli kot ustanovitelji kapitlja, čigar predstojnik je ravno prošt.

Kapitelj novomeški v sedanji sestavi: 4 kanoniki in prošt, ki obenem kot župnik Novega mesta oskrbuje s pomočjo vikarja dušno

pastirstvo mesta — je urejen tako šele od l. 1818.

Francozi, ki so okupirali l. 1809. tudi Novomesto, so namreč l. 1810. kapitelj oporavili in za izvrševanje dušnopastirskih opravil v mestu nastavili le župnika z dvema kaplanoma. Tako je ostalo tudi po odhodu Francozov. L. 1818. je pa cesar Franc I. kapitelj obnovil na prošnjo meščanov in l. 1831. imenoval tudi prosta obenem kot župnika.

Ustanovil je pa kapitelj cesar Friderik IV. l. 1493. Definitivno ga je uredil njegov sin cesar Maksimilijan I. z ustavno listino od l. 1509. Prošli so za ustanovitev nekateri dolenjski duhovniki in tedanji dušni pastirji, novomeški kaplani bratovščin, v katere so se združevali razni mestni stanovi. Lastne župnije mesto dotedaj ni imelo. Cesar je ustanovo rad dovolil in kapitlju poskrbel dohodke s tem, da mu je dodelil veliko število vasi in kmetskih posestev. Urbar iz l. 1658. naštevajo 144 celih podložnih kmetij in 255 vasi na Kranjskem in Štajerskem, ki so morali kapitlju dajati desetino. Kapitelj je bil spočetka zasnovan tako, da je bilo kanonikov s proštom vred 13. Radi veliko posesti je imel kapitelj tudi svetno oblast. Cesar Maksimilijan I. in poznejši habsburški vladarji so si s to svetno močjo, ki so jo naklonili novomeškemu kapitlju, hoteli ustvariti oporo proti posvetni oblasti patriarhov v Ogleju, s katerimi so bili v vednih bojih, ker so imeli patriarhi svoja posestva in obenem cerkveno oblast po celem Dolenjskem. Ravno zato so si izgovorili habsburški vladarji tudi pravico imenovati proste, ki so kot predstojniki kapitlja izvrševali svetno oblast in bili mogočni gospodje.

Cesarica Marija Terezija je pa vsled zmanjšanih dohodkov kapitlja, ki so nastali deloma po slabem gospodarstvu, dala razprodati večino kapiteljskih zemljišč, denar naložiti v deželno blaginjo, iz katere so dobivali zanaprej plačo kanoniki in prošt. Njihovo število se je skrčilo na šest (l. 1774).

Danes novomeška proštija ne predstavlja nobene svetne oblasti več, a je tudi prosta vseh vplivov, ki so nujno izvirali iz tega. Kakor nekatere večje župnije je kapitlju ostalo iz nekdanih časov le nekaj župnišč, katerih dohodki se porazdele med vse člane. Pač pa ima prošt kot predstojnik kapitlja posebno cerkveno čast: Sme nositi škofovsko kapo, infulo in palico ter s temi znaki opravljati slovesna bogoslužna opravila.

To pravico je pridobil šele prošt grof Thurn umrl l. 1679. Ravno to je pa, kar daje proštu, ki je sedaj obenem župnik Novega mesta in dekan novomeške dekanije posebno veljavo. Ako so prej imeli proštje po posvetni oblasti prošnje mnogo vpliva na versko in kulturno življenje spodnje Dolenjske, imajo to v gotovi meri še tudi sedaj po časti, ki jim jo daje Cerkev. Svetna oblast, a z njo zvezane prosvetne skrbi in pa odvisnost od avstrijskih vladarjev so dušnopastirsko delovanje kapitlja mnogokrat ovirale. Tudi so bili prošnje večkrat tujci Nemci, a ponajveč Italijani (Novomesto je bilo v cerkvenem oziru do l. 1751. pod oglejskimi patriarhi), ki niso imeli potrebe ljudstva.

Pod proštom Marottijem od l. 1715 do 1740 je n. pr. kapitelj popolnoma propadel, ker ga ni bilo skoro nikoli v Novem mestu ter je bilo za versko življenje skrajno slabo poskrbljeno.

Ze z uredbo kapitlja od l. 1898. so se te razmere v prid mestu in dušnopastirskemu delu izboljšale. Ali s sedanjim stanjem so izginile zadnje zgodovinske ovire. Prošta predlaga svobodno domača cerkvena oblast in imenuje ga papež, obojim gre pa gotovo pri tem le za duhovni blagor ljudstva in novomeški prošnje bodo lahko svobodno razvijali svoje moči v blagor cerkve in slovenskega dolenjskega ljudstva.

Sedanji prošt g. K. Čerin je bil ordiniran l. 1900 in je star 47 let. Torej še v najboljši moški dobi. Služboval je 6 let kot kaplan v Zagorju, Kostanjevici, Škofji Loki, bil 1. sept. 1906 imenovan za škofijskega tajnika, 23. novembra 1910 za župnika na Boh. Bel. 1. sept. 1914 je postal špiritual pri uršulinkah v Škofji Loki, kjer je deloval do sedaj. Poleg špiritualske službe se je posvetil zlasti vzgojnemu delu kot veroučitelj na višji dekliški šoli in pripravnici. Sodeloval je pa po svoji moči tudi pri katoliškem prosvetnem gibanju v mestu. L. 1917. je postal duhovni svetnik.

Naj mu Bog pomaga, da bo na svojem mestu mogel čimveč storiti za razvoj verskega in kulturnega življenja naše Dolenjske.

Socialni vestnik.

Obrambna zveza italijanskih delavskih organizacij. Tedni so sklenile sledeče italijanske strokovne organizacije: Socialistična glavna zveza dela s 720.000 člani; kršćanska osrednja zveza italijanskih delavcev s 380.000 člani; republikanska Zveza delavskih sindikatov s 60.000 člani in več manjših strokovnih zvez. Zvezna pogodba določa: 1. skupno bomo branili svobodo delavskih organizacij; 2. skupno bomo nastopali pri mednarodnih gibanjih. — Komunisti delavskemu strokovnemu bloku niso pristopili, marveč mu napovedujejo boj.

Poravnajte naročnino!

ski vrt. Sedanji gvardijan, o. L. Brusić, je učen zgodovinar; spisal je obširno zgodovino o Rabu, ki izide v založbi občine rab-ske začetkom prihodnjega leta.

Ako si hočeš zagotoviti posebno lepe dneve, skušaj, da se spoznaš z rabljanskim seljakom v njegovi lastni hiši. Sprejmo te kljub ubožnosti z največjim gostoljubjem ter ti postrežejo z vsem najboljšim, kar premore hiša. Čutiš se takoj čisto domačega, svojega med svojimi in se raduješ, ko vidiš, kako brez težav razumejo tvojo slovenščino, da le nekoliko po hrvatsko »zateguješ«. Ob dobrem vincu in slastnem kruhu teče pogovor iskreno in ugodno in seljak ti odpre vso svojo dušo. Kmalu veš, da se suče vse njegovo politično mišljenje okoli treh točk: agrarna reforma, odklanjanje srbske hegemonije in zavrnitev Italije v njene stare meje. Vsekakor zdrav program. — Ko odhajaš, bi ti hoteli dati s seboj še grozdja, smokev in kar drugega premorejo, kar pa hvaležno odkloniš, ker bi ti na poti delalo neprimliko. Pač pa z veseljem sprejmeš šopek nagelnov in rožmarina, ki ti ga povije domačinka ali njena hčerka.

Kopališko življenje na Rabu se razvija silno živahno in neprisljleno. Kdor pride sem, naj se poleg kopalne obleke in kopalnega plašča oskrbi le s par priprostim pralnimi oblekami in za vse slučaje s toplim ogrinjalom. Kdor pride na zimo, mora imeti seveda toplejšo obleko.

V Rabu imajo mestno godbo, ki redno prireja koncerte; v hotelih improvizirajo plesne večere. Ne manjka niti kino. Sicer pa je vse kopališko življenje ena sama zabava. Po kopališčih odmeva razposajena

veselost. Mlado in staro se kosa v nagajivosti, šegavosti, sto zabavnih domislekih.

Ob mesečnih nočeh ne gre do jutranjih ur nihče spat; vse se izprehaja, ali vozi po morju, od povsodi si prihaja na uho pesem, smeh in vesela govorica.

Kaj pa malarija.

O malariji na Rabu so razširjene razne pretirane govorice. Te govorice skušajo drugi izpodbiti na ta način, da malarijo enostavno zanikajo. Resnica je na sredi. Lani je na Rabu dejansko še zelo razsajala. Toda odkar je prišel novi okrajni zdravnik dr. Palčić in je napovedal neizprosni boj, je skoraj popolnoma ponehala.

Kakor znano, povzroča malarijo komar »sanofeles« s svojim pikom (nalezljiva v pravem pomenu besede malarija ni in se ne prenaša od človeka na človeka). Ti komarji se kote po močvarah na Palitu (Palit = palude = barje) severno od mesta. Dr. Palčić je skrbel, da so se letos te močvare polivale s petrolejem in tako komarjeve ličinke zadušile. Učinek je tudi za slepca viden: od tujcev ni oboel na malariji niti eden, a med domačim prebivalstvom je padla obolenost od 90 na 18 odstotkov. Sedaj je še država dovolila kredit, da se kanali na Palitu izboljšajo in popraviijo. Ta dela se pravkar izvršujejo in je smatrati (barje ni obširno), da bo bolezen s tem domalega ukročena.

Kdor bi rad šel preko jeseni ali zime na jug, naj si izbere večno zeleni Rab; kjer bo našel žarko sonce, žarko vino in žarka bratska srca.

Dnevne novice.

— **Imenovanje škola za Skopje.** Za škola v Skopju je imenovala sv. stolica dr. Janeza Gnidovca, duhovnika Misijonske družbe sv. Vincencija Pavlanskega. Novi škof je bil rojen dne 29. IX. 1873. v Velikem Lipovcu, v župniji Ajdovec pri Žužemberku. V mašnika je bil posvečen dne 23. julija 1896. od škola Misije. Nato je bil kaplan v Vipavi. Ko je dovršil modroslovne študije na Dunaju, je postal ravnatelj škofijske gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano in kasneje še rektor zavoda. Dne 7. XII. 1919. je vstopil v Misijonsko družbo in dve leti potem na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja je napravil sv. zaobljube. Zadnji dve leti je bil ravnatelj novincev v misijonski Groblje pri Domžalah. Vsi, duhovščina in ljudstvo škofijske škofije, so zelo veseli, da je imenovan za škopeljskega vladiko Slovenec in so težko pričakovali njegovega imenovanja ter so ga že včeraj brzojavno pozdravili. Posvetili ga bodo v Ljubljani trije slovenski škofje.

— **Somišljenike na deželi prosimo,** naj storijo potrebne korake, da se občni zbori podružnic Kmetijske družbe 19. oktobra povsod redno izvrše. Vsi vemo, kako je potrebno, da pride do rednega dela v tej družbi, ki si jo je doslej lastila takoimenovanih samostojnežev. Po vsej Sloveniji se izvrše občni zbori v nedeljo 19. oktobra, le v izjemnem slučaju 2. novembra. Nepravilno izvršeni občni zbori se bodo ponovno vršili v nedeljo 2. novembra 1924. Upamo, da včerajšnja tiskarska napaka ni motila pravega smisla. — Opozorjamo še enkrat na tozadevna pojasnila v »Kmetovalcu«. — Naj tedaj te dni vsak somišljenik stori svojo dolžnost v polni meri.

— **Koledar jugoslovanske kmetijske zveze** je izšel. Cena kakor druga leta Din 10. Dobiva se v tajništvo Jugosl. kmetijske zveze, Jugoslovanska tiskarna, Ljubljana. Prodaja ga v Ljubljani tudi Jugoslovanska knjigarna.

— **40 letnica belgrajskega gledališkega igralca.** Dne 6. t. m. se je vršila v belgrajskem narodnem gledališču slavnostna predstava »Otel« v proslavo 40 letnice umetniškega dela igralca Ljube Stanojevića. Stanojević je bil mnogo let ljubljenec belgrajskega občinstva kot Hamlet, Lir, Korijolan, Otel itd. V zadnjih letih ne nastopa več veliko.

— **Petdesetletnica svetovne poštne zveze.** Pred 50 leti, dne 9. oktobra 1874 je bila v Bernu podpisana pogodba o ustanovitvi splošne poštne zveze. Podpisali so jo zastopniki 22 držav. Že ob ustanovitvi je obsegala ta največja mednarodna organizacija ozemlja s skupno površino 37 milijonov kvadr. km na katerih je bilo 350 milijonov prebivalcev. V letu 1868. je spisal Nemeš Stephan svojo znamenito spomenico o splošnem poštne kongresu. Na podlagi te spomenice je švicarska vlada sklicala v letu 1874. poštni kongres v Bernu, ki se je otvoril 15. septembra 1874. Po tritedenskem delu je kongres sklenil ustanoviti svetovno poštne zvezo. V poznejših letih je bilo na svetovnih poštne kongresih zastopanih vedno več držav in na zadnjem kongresu l. 1920, ki se je vršil v Madridu, je bilo že zastopanih 72 držav.

— **Jesen se bliža z naglimi koraki.** Lahko se zgodi, da bo naklada listov popolnoma pošla in ne boš mogel dobiti »Preroda« in »Mladega junaka« na ogled, ako ne sporočiš takoj cenj. naslova upravi »Preroda« in »Mladega junaka«, Ljubljana, Poljanski nasip 10.

— **Spremembe sodni službi.** Upokojeni so na lastno prošnjo, ker so dovršili 65. leto starosti: dvorni svetnik Fran Dukić pri višjem deželnem sodišču v Ljubljani, višji deželni sodni svetnik in sodni predstojnik Jurij Šumer v Skofji Loki in pisarniški ravnatelj Ivan Schweiger v Črnomlju. Dvornemu svetniku Franu Dukiću je blagovolilo Nj. Veličanstvo ob tej priliki podeliti red Sv. Save III. vrste. — Imenovani so: višji deželnosodni svetnik in predstojnik okrajnega sodišča v Prevaljah dr. Jakob Doljan za predstojnika okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici, okrajni sodnik v Prevaljah dr. Blaž Reichman za predstojnika okrajnega sodišča ravnotam, sodnika Ivan Trinkaš in Emil Kramer v Mariboru pa za okrajna sodnika v Mariboru. Sodnik Agvst Habermuth je premeščen iz Gornje Radgone v Prevalje.

— **Sadna razstava v Kamniku.** V tozadevnem poročilu je pomotoma izostalo, da so z vso vno pomagal pri razstavi tudi tajnik pod. Sadj. in vrt. društva g. nadn. učitelj Čenič, gg. učitelja Pogačar in Hrovat ter ostalo učitelstvo deške osnovne šole v Kamniku.

— **Rezervni oficirji za Dravsko divizijsko oblast** so imeli v soboto, dne 4. oktobra v Ljubljani sestanek, pri katerem je poročal izvoljeni pripravljalni odbor o uspehih svojih prizadevanj, da se doseže taka sprememba pravil Udruženja rezervnih oficirja i ratnika v Beogradu, da bi mogli biti oni rezervni oficirji vojske SHS redni in enakovredni člani tega Udruženja, ki se niso bojevali na strani Srbije in Črne gore oziroma v antantnih armadah. Ker ni pričakovati, da bi se v doglednem času dosegla zaželjena sprememba pravil, so vsi navzoči soglasno sklenili, da se začasno osnuje samostojna organizacija s sedežem v Ljubljani, ki bo stremela, da se pravila Udruženja v Beogradu primerno spremenijo in na to doseže

fuzija obeh organizacij. Pripravljalni odbor je bil pooblaščen belgrajska pravila z malenkostnimi spremembami predložiti vladi v odobrenje, zbirati člane in nato sklicati nastanovni občni zbor v Ljubljani. Pristopne izjave z navedbo čina, civilnega poklica in s točnim naslovom naj se pošiljajo na dr. Janka Zirovnika, Šelenburgova ul. 5/II v Ljubljani.

— **Uvedba selske dostave pri pošti** v Medvodah. Prve dni t. m. se je uvedla pri pošti Medvodah dostava poštnih pošilk po selskem listonošu, ki bo dostavljal v Verje in Zgornje Pirniče vsak dan razen ob nedeljah.

— **Novo angleško pisemske znamke.** Poštar iz večjega slovenskega kraja nam piše: Po dolgem čakanju smo naposled le dobili frankovne znamke razne vrednosti, ki smo jih silno pogrešali. Žal, da nismo z njimi zadovoljni, ker so glede barve in izdelave ameriškim preveč podobne, a po vrednosti različne od njih. Tako ni poleg drugih med 30 in 20 dinarsko znamko skoraj nobene različice. Obenem pogrešamo še posebno 30 in 80 parske znamke, ki so posebno v paketnem prometu močno v porabi. Vseh teh nedostakov bi ne bilo, ako bi se tiskale pisemske znamke v domači državi.

— **Razpisani so pečtni uradi:** Cankova, Loka pri Zidanem mostu, Meža, Planina pri Sevnici, Straža, Šent Rupert, pri Mokronogu, Ponikva, Stara Cerkev pri Kočevju in Sv. Jakob v Slovenskih goricah. Prošnje naj se vlagajo pri poštne in brzojavne ravnateljstvu v Ljubljani.

— **Do smrti povezil.** Ivan Pečaver, gostilničar iz Poljan pri Toplicah, je 4. oktobra zvečer vozil s parom konj vino. Ker je, skoro gotovo vinjen, prehitro vozil, je podrl 53 let staro Uršo Kump, posetnico iz Črmošnjic, ki je šla z otroci po cesti. Žena, ki je bila nekoliko gluha, je dobila na glavi in nogah težke poškodbe in je takoj umrla. Otroci so se umaknili brez nevarnosti.

— **Mož ustrelil svojo ženo.** Na Spod. Berniku, župnija Cerklje na Gorenjskem, se je odigrala v petek popoldne žalostna družinska tragedija. Simon Naglič je prišel pred tremi leti iz Amerike in prinesel s seboj precej prisluženega denarja. Oženil se je v vasi k precej premožni hiši. Razumela se z ženo že ves čas nista bogve kako dobro. Vzrok je bil baje to, ker ni žena znala kuhati, da bi možu bilo všeč. Zadnje čase je mož začel precej popivati in je pripovedoval ljudem, da bo ženo ustrelil. Usodnega dne popoldne je bila žena na polju, kjer je žela ajdo. Mož je šel na polje za njo, jo prijel za roko in petkrat ustrelil nanjo iz samokresa. Žena je bila takoj mrtva. Zapuščila dva otročiča v starosti od dveh do enega leta. Mož je po usodnem dogodku pobegnil neznan kam.

— **Goljufiv agent za Ameriko.** Zagrebška policija je zaprla nekega Andreja Zola, rojenega v Zagrebu l. 1900. in pristojnega v Reko. Zola je že dalj časa vzbujal sum s svojim razsipnim življenjem, dasi je bil brez posla. Končno je policija dognala, da se Zola peča s potvarjanjem potnih listov. Pri hišni preiskavi v njegovem stanovanju so našli celo zalogo italijanskih potnih listov, opremljenih s pečati reških oblasti. Te potne liste je Zola prodajal lahkovernim ljudem po 100 dolarjev komad. Ogoljufal je precej oseb.

— **V najem se oddaja...** Pod naslovom »Iznajmljuje se« poroča zagrebški »Jutarnji list«, da se v Zagrebu zopet pojavljajo na večnih vratih v predvojni dobi jako dobro znani listki, na katerih ponujajo gospodarji v najem stanovanja, poslovne prostore itd. Denarna in gospodarska kriza je tako velika, da ljudje sedanjih visokih najemnin in še višjih davkov ne morejo več zmagovati in zato opuščajo svoje obrate. Slične razmere vladajo tudi v Beogradu. V Ljubljani pa še nič ne kaže na kake izpremembe.

— **Ogromno znižanje cen** radi prevelike zaloge in zboljanja valute vsemu oblačilnemu blagu, posebno zimskega, kakor suknjo za moške obleke in suknje, raglane, žensko modno volneno blago, velour za plašče, barhent, odeje l. dr. Velika prodaja ostankov po vsaki sprejemljivi ceni! — **Manufaktura A. Potokar, Ljubljana,** poleg trga, pri zmajskem mostu. *Prepričajte se!*

Smotra psov

v nedeljo, dne 12. oktobra na Ljubljanskem velesejmu od 9. do 17. ure.

Ljubljanske novice.

lj Svarilo šoferjem. Ker se je v zadnjem času razpasla v mestu navada, da šoferji, ki hočejo peljati ponoči svoja vozila v garaže, kličejo hišnike oziroma vratarje teh garaž z raznimi avtomobilnimi trobili namesto z električnim zvoncec, se vsi šoferji opozarjajo, da se bodo v bodoče proti krivcem radi kaljenja nočnega miru postavili. Opozarjajo se tudi motoklisti, da je vsaka skupna vožnja v gruclah po mestu, brez oblastnega dovoljenja prepovedana. Pri čakanju se mora motor motornega kolesa brezpogojno ustaviti, da se s tem prepreči nepotreben ropot po ulicah oziroma ponoči kaljenje nočnega miru. — **Policajska direkcija v Ljubljani.**

lj Godba dravske divizije igra danes, v nedeljo ob 11. dopoldne na velesejmu pri smotri športnih psov.

lj Večerni tečaj za šivilje in nešivilje na od ministr. za trg. in obrt konces. krojaški šoli, Židovska ul. 5 se prične 15. t. m. meseca! Kroj je zelo razumljiv in se ga lahko tudi nešivilje tekom tečaja priuče! (6373)

lj **Pisarna Generalnega zastopstva L'Union,** francoske zavarovalne družbe, se nahaja v novih prostorih v Šelenburgovi ulici št. 7-II nadstropje hiša Jadransko-podunavske banke.

lj **K pretepu med Orjunaši in delavci** dne 4. t. m. ob vinski trgatvi v restavraciji Zlatorog omenjamo, da se pretep ni vršil v gostilni, marveč zunaj na cesti.

lj **Usodna pozabljivost.** Valter R. se je mudil v znani ljubljanski kavarni, pil črno kavo, kadil cigarete, ali ko je odhajal, je pozabil na mizi svojo srebrno dozo, v vrednosti 800 Din. Natakari je dozo varno deponiral pri blagajničarki in ji naročil, naj čuva dozo, dokler se ne zglesi njen lastnik. Ne dolgo nato je prišel mlad fantič v kavnarno in hajdi naravnost k blagajničarki. »Gospa Z. me je poslala, da ji izročite dozo, pozabila jo je dopoldne v kavarni. V njej je toliko in toliko cigaret.« Blagajničarka je nič hudega sluteč izročila dozo fantku in mislila, da je stvar za vselej rešena. Popoldne se je pa oglasil pravi lastnik doze, ki ni nič znal o gospe Z., še manj pa o fantku. Pozneje se je pri isti tudi oglasil, ali brezuspešno, doze ni dobil in jo tudi najbrž ne bo.

lj **Tatvina kolesa.** Val. Jakše, trgovec v Ljubljani, je gotovo pozabil, da so v Ljubljani še tatovi in je pustil pred gostilno pri Dalmatinu svoje kolo, znamke »Diamant«. Ko se je okrepčal in prišel ven, kolesa ni bilo več pred gostilno. Kolo je vredno 1500 Din.

lj **Policajska kronika.** Na dan 10. do 11. t. m. so bile vložene sledeče ovadbe: 1 radi tatvine, 1 radi kaljenja nočnega miru, 11 radi prestopka cestno policijskega reda, 1 radi žaljenja straže, 2 radi prekrščenja policijske ure. Radi beračenja sta bili napovedani dve aretaciji in ena radi kaljenja nočnega miru.

Učiteljski vestnik.

»Učiteljskemu Tovarišu«! — Pšica, ki nima osti — ne zbada. — Tudi manjka — soli! S. F. K.

Savljnska podružnica Slomškove zveze (okrajji: Celje, Gornji grad, Konjice, Kozje, Lasko, Rogatec, Smarje, Šoštanj in Vransko) ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 18. oktobra t. l. v Celju ob 9. Udeležba obvezna in nujno potrebna. Zbirališče pri hotelu »Beli vol« do 9. ure. — Lovrec Franc, načelnik.

Naznanila.

Rekodelski dom v Ljubljani. Kakor druga leta se vrše tudi letos vsak ponedeljek poljudna predavanja v dvorani Rokodelskega doma, Komenskega ulica št. 12. V ponedeljek 13. t. m. bo predaval g. prof. dr. Josip Jerše. Vstop k predavanju prost. Pričetek točno ob pol 8. uri zvečer.

Slov. kršč. ženska zveza ima svojo redno sejo v torek ob 6. popoldne v Jug. tiskarni. Predsedstvo.

Francišškanska prosveta ima v torek, 14. t. m. ob 8. zvečer predavanje. Govori g. prof. dr. V. Šarabon: »Kulturne zadeve«. — Pevski odsek ima vajo v ponedeljek 13. t. m. ob 8. zvečer. Želi se polnoštevilna udeležba.

Strokovna zadruga koncesioniranih elektrotehnikov za Slovenijo v Ljubljani namerava prirediti »elektrotehnični tečaj za monterje«, ako se jih zadostno število prihlasi. Prihlasi se je v nedeljo, dne 19. t. m. od 9 do 11 dopoldne pri zgoraj navedeni zadrugi, Lepi pot št. 12.

Citrarski krožek je pričel s svojimi prvimi vajami. Novi člani naj se blagovolijo prihlasiti na naslov: Citrarski krožek, Vrhovčeva ul. 14. Istotam se sprejemajo novi učenci.

Pevski odsek slovenskega trg. društva »Merkur« prične v najkrajšem času pod vodstvom priznanega glasbenega učitelja s pevskimi vajami. Stari in novi člani se vabijo, da se udeležijo sestanka, ki se vrši v ponedeljek dne 13. oktobra 1924 ob 8 zvečer v društvenih prostorih Gradišče 17/I. Prijave novih članov se sprejemajo v društveni pisarni vsak dan od 6 do 7 zvečer.

Darovi.

Seznam nabranih prispevkov za Moškerceve spomenike: Kaplan Anton Demšar, Stari trg Din 30; ravn. K. Dietz, Ljubljana, 30 Din; Albin Pavšek, Ljubljana, 21 Din; dr. V. Šarabon, Ljubljana, 50 Din; Anton Medved, Ljubljana, 20 Din; Josip Čop, Ljubljana, 10 Din; dr. Josip Dermastija, Ljubljana, 10 Din; živinozdravnik Fr. Černe, Ljubljana, 100 Din; Josip Stadler, Ljubljana, 20 Din; Franc Bartol, Ljubljana, 20 Din; Fr. Stele, Ljublj., 10 Din; dr. Lojze Remec, Ljubljana, 10 Din; dr. Joža Lovrenčič, Ljublj., 10 Din; Neimenovan, Ljublj., 20 Din; katehet Jalen, Ljublj., 10 Din; katehet Bonač, Ljublj., 10 Din; Melhior Primožič, Ljublj., 30 Din; ravn. Žaren, Ljublj., 26 Din; Anton Kos, Ljublj., 20 Din; Anton Krč, Ljublj., 10 Din; Marija Jeretina, Ljublj., 10 Din; dr. Vinko Gregorič, Ljublj., 10 Din; Miha Rožane, Ljublj., 10 Din; Jaka Dolžan, Ljublj., 10 Din; Neimenovana 10 Din; Vadal Fr., Ljublj., 10 Din; Legat Evgen, Ljublj., 50 Din; Ivan

Kocmur, Ljublj., 25 Din; K. Rist, Ljublj., 10 Din; Sturm Rado, Ljublj., 20 Din; Jager Franc, Ljublj., 10 Din; kaplan Demšar A., Stari trg (drugič) 25 Din; Kmetić Simon, Ljublj., 25 Din; Vodopivec Ivan, Sv. Jurij pod Kumom, 5 Din; ravnatelj K. Čeč, 100 dinarjev; Radeček Franc, Ljublj., 10 Din; dr. Fr. Lukman, Ljublj., 50 Din; dr. Val. Rožič, Ljublj., 70 Din.

Poizvedovanja.

Izgubila se je v nedeljo 5. oktobra ob 3 do pol 4 svilen vrhna siva triko-jopa, od Starega trga po Židovski ulici do univerze. Oddati jo je proti nagradi: Jurčičev trg 3, pri tvrdki M. Krapež.

Prosveta.

Dr. Joža Glonar:

Iz francoske slavistike.

Zadnja številka »Revue des études slaves«, s katero je ta lepa slavistična revija stopila v četrti letnik, je lep dokaz, kako živo in krepko se med Francozi razvija njih najnovejša veda — slavistika. Številka prinaša razprave o razdelitvi slovanskih jezikov (Wijk), o končnem naglasu nominativa plurala pri debelih na -o (Vondrák), o klasifikaciji srednjebolgarskih rokopisov (Kuljbašin), o macedonskih narečjih v Nivici in Turiji (Vaillant), o eksperimentalnem opazovanju in študiju ruskega izgovora (Bogorodickij), o orientalskih in bizantinskih vplivih v pasijonalu češke kraljice Kunigunde (Renard), o tujcih v Rusiji pred časom Petra Velikega (Lubimenko), o mnogomilstvu pri južnih Slovanih (Djordjević). Naslednja poleg pravkar navedenega Djordjevičevega članka pred vsem nastopno predavanje A. Mazona o delokrogu francoskega slavista, s katerim je nekako razvil delovni program francoskega slavista, in pa obširna kronika o novostih publikacijah, ki zanimajo slaviste in ki so izšle na tem polju pri različnih slovanskih narodih.

A. Mazon je po smrti L. Legerja bil pozvan iz Strasbourga, da prevzame njegovo slavistično stolico na Collège de France. Ta stolica ima slavno zgodovino. Ustanovljena je bila l. 1840. in prvi, ki je na njej predaval, je bil sam veliki Adam Mickiewicz. Sledili so mu Cyprien Robert, A. Chodzko in od l. 1885. naprej L. Leger, ki je torej učil na tej stolici skoro štirideset let in si je za razširjenje slavističnih študij v Franciji in za vzgojo novejšega francoskega slavističnega naraščanja — z E. Denisom vred — pridobil trajnih zaslug, kakor tudi s svojim moštanjem in nemurnim delovanjem za koristi Slovanov ob času svetovne vojne. Stolica sama je v toku časa doživela znatno izpremembo: od l. 1840. do 1866. se je nje naloga glasila »študij slovanskega jezika in literature«, od tedaj naprej pa že v množini »slovanskih jezikov in literature«. Ko je prišel L. Leger na njo, je poleg nje eksistirala na Francoskem samo še ena slavistična stolica, stolica za ruščino na visoki šoli za vzhodne jezike, ki se je l. 1877. osnovala za Legerja in ki jo je po njem prevzel A. Dozon. Danes se razmere popolnoma drugačne. Danes se poučuje ruski jezik in literatura tudi na Sorbonni in na univerzah v Lilleu, Dijonu in Lyonu; celotno stolico za slovanske jezike in literature je dobila na novo univerza v Strasbourgu in zasedel jo je naš prijatelj L. Tesnière. Na visoki šoli za vzhodne jezike se ne poučuje samo ruščina, ampak tudi poljščina, češčina, srbohrvaščina in bolgarščina. Velikodušni dar češke vlade je omogočil, da se na Sorbonni lahko ustanovi nova stolica za zgodovino (politično in kulturno) Slovanov, ki nosi ime E. Denisa. Nazadnje je bil ustanovljen na pariški univerzi še poseben »Institut d'études slaves«, ki mu je naloga, da centralizira in organizira vse slavistične študije na Francoskem.

Ves ta lepi razvoj je v največji meri zaslug L. Legerja. Delo je začel skoro osamljen, toda že po preteku prvega desetletja se mu je pridružila kopica pomočnikov, ki so se znanstveno pečali z vsemi možnimi problemi, ki jih kaže slovanski svet v preteklosti in sedanjosti. Danes pa se med mlajšimi Francozi že nahaja kopica znanstvenikov, ki so svoje zanimanje koncentrirali samo na slovanske jezike in literature, torej pravih slavistov. Seveda kaže program teh slavistov, kakor ga je A. Mazon razvil ob svojem nastopnem predavanju, popolnoma drugačno lice, kakor pa je bil n. pr. program francoskega slavista pred 40, 50 leti, ko je začel L. Leger svoje delo. Danes ne gre več za to, da se francoska javnost informatično pouči o slovanskih rečeh in problemih, danes je za take posle že dovolj izobraženih Francozov, ki so jim ta interes vsilile razmere med svetovno vojno in po nji. Program današnjega francoskega slavista nima — če se smemo tako izraziti — nobene lokalne barve več: sedaj je splošno znanstveni program, ki gre za istimi cilji in ki ga vodijo iste metode, kakor veljajo v znanstveni slavistiki pri slovanskih ali neslovanskih narodih. Francozi so že dosegli, da je njihova slavistika iz poveljev publicistike došla v pravo znanost. Pred vojsko se slavistom še ni bilo treba učiti francoščine, danes je slavist brez znanja francoskega jezika nemogoč.

V »Kroniki«, ki prinaša poročila o novejših slavističnih publikacijah in ki je pri tem listu naravnost vzorno urejena, poroča naš prijatelj L. Tesnière o novejših slovenskih publikacijah, ki zanimajo slaviste, tako o »Razpravah znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani« in o dveh razpravah, ki jih je prinesel »Bogoslovni vestnik«, namreč o Ušeničnikovi o rigorizmu naših jezikanstov in Kidričevi o početkih slovenske pridige in razvoju slovenskega leksikonarja do konca 17. stoletja. Umilivo je, da posebej pozdravi Pretnarjev francosko-slovenski slovar, ki je prvi te vrste. Tomiškov nemško-slovenski slovar za šole mu da povod, da kratko oceni razvoj našega slovarstva. Ob zadnjem snopcu »Slovenskih narodnih pesmi« opozarja Francoze na to »monumentalno delo, na katero so Slovenci po pravici lahko ponosni«. Podrobno poroča tudi o mariborskem »Časopisu za zgodovino in narodopisje« in o »Dantejevem zborniku«. Ob Tomiškovu izdaja Mencingerjevih zbranih spisov pripominja, da ni kmalu tako težko umiljivega pisatelja kakor je Mencinger, ki kar mrgoli »osebnih, literarnih in političnih namigavanj«. Sicer pa daje njegovemu »diskretnemu humorju« polno mero zaslužene slave. Njegovi pozornosti ni ušla niti poljudna Grafenauerjeva izdaja Jurčičevih spisov, niti Erjavčeva serija »Slovenskih pisateljev za mladino«, tokrat opozarja na njegovo izdajo Jenka in Slomška in se veseli, da »ta imenitna zbirka tako lepo uspeva«. Ponatisk Linhartovih komedij »Veseli dan« in »Zupanova Mica« ga ni zadovoljil; Linhardt bi bil zaslužil, da bi se za njegovo delo storilo kaj več. H koncu še opozarja na Šleibingerjevo izdajo Zbranih spisov Maslija-Podlimbarskega.

Za neumorno in vestno propagando, s katero utira ta mladi francoski učenjak našim dobrim knjigam pot v svet, mu moramo biti vsi Slovenci hvaležni, pred vsem pa naši — založniki.

pr I. Mladinsko predavanje, ki bi se imelo vršiti danes, je preloženo na prihodnje nedeljo dne 19. t. m. ob isti uri. Spored ostane isti, in se dobiva še nadalje v Matični knjigarni.

pr Hlapec Jernej na varaždinskem gledališču. Minulo soboto so otvorili novo varaždinsko gledališče pod upravo Branka Tepavca. Na repertoarju je bil Cankarjev »Hlapec Jernej«. Glavno vlogo je igral naš Skrbinec.

Po svetu.

Romain Rolland.

Francoski pisatelj Romain Rolland ima — zlasti med Nemei — mnogo čestilcev, ki se odkritosrčno veselijo njegovih novih del. V Ivanu Krištofu (Jean Christophe) se je znatno približal nemški miselnosti. Mnogo prijateljev si je pridobil v svetovni vojni, ko je neustrašeno branil v »Jurnal de Genève« ideal pacifizma. Naravnost pretresljiva sta njegova vojna romana »Pierre et Luce« in »Clérabault«. Zlasti slednji je temeljit obračun z vojnim nacionalizmom. Tu se je Rolland psihološki poglubil v preiskavo vseh strasti, ki jih je razbijača vojna. Navdaja ga, brez dvoma, pošten idealizem in njegovo delovanje je res prožeto trdne volje, služiti človeštvu. Kot branitelj mahatme Ghandija, ki ga je povrh še opisal v nad vse lepi knjigi, se je izkazal Rolland kot zagovornik vseh teptanih in glasnik moralnih sil na zapadu.

Zelo težko je pa podati temeljno podlago njegovega nazora o življenju. Vsekako se ne nahaja na pozitivnem krščanskem stališču, čeprav izvenena njegov »Jean Christophe« nekam religiozno, malodane pobožno. V zgodovinskih religijah se nahaja markska, kar se opira njegovemu kultu življenske moči. Če poiščemo njegovo pozicijo napram znanim veličinam moderne dobe, jo najdemo — in to je čudno! — približno med Nietzschejem in Tolstojem: med neizmernim navdušenjem za nevirano učinkovanje močne življenske zavesti ter ponižno udnostjo pred brutalno silo, ki jo je treba — po indijskem vzoru — premagati s potrpežljivostjo. Iz tega pa rezultira toliko nihanje miselnosti, se porajajo toliko kontradikcije, da ni več ostal na ravni črti svoje ideologije. Nesigurni pojem o življenski moči, ki mu le bdi pred očmi, ga sili nujno v silogizme. Le-ti pa vplivajo na njegovo delo v razbarvilnem smislu. Če pravi: »Bogu služiti in ga ljubiti, je to pravilno in tudi ne, v Rollandovem smislu je celo napačno, kajti »življenje« je zanj absolutno izživljanje vseh življenskih sil — tudi strasti — in ne njih obvladovanje, temveč prosta igra vsega, kar si predstavlja pod označbo »življenje«. Seveda bi morale v njegovem zamislu odpasti vse moralne bariere in norme. Na drugi strani je Rolland tako plemenit, da smatra zmago dobrega človečanstva nad strastjo kot velik cilj. Ali tragika je v tem, da pride

pr Zadnji dnevi v Ogleju. Izviren roman iz petega stoletja. Spisal Carli-Luković, priredil Joža Lovrenčič. Izdala in založila Goriška Matica v Gorici in stane trdo vezana 28 Din, broš. 22 Din. V založbi ima za Jugoslavijo knjigo le Učiteljska knjigarna v Ljubljani.

pr Ženski svet, 9. številka je dospela pred 14 dnevi, a vsled carinskih težkoč je tukajšnja uprava še ni mogla razposlati cenj. naročnicam. Zagotovljeno je, da bo zadeva v prihodnjih dneh rešena, nakar bo uprava takoj razposlala številko.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek točno ob 8 zvečer.

Nedelja, 12. oktobra: Moč teme. — Izven.
Ponedeljek, 13. oktobra: Šest oseb išče avtorja. — Red D.

OPERA:

Začetek ob pol 8 zvečer.

Nedelja, 12. oktobra: Netopir. — Izven.
Ponedeljek, 13. oktobra: Zaprti.

Narodno gledališče v Mariboru.

Nedelja, 12. oktobra: »Narodni poslanec.« B.
Ponedeljek, 13. oktobra: Koncert odličnega tenorista g. J. Rijavca, stalnega gosta zagrebške opere.

Ljudski oder v Ljubljani.

Nedelja dne 12. oktobra: »RAZBOJNIKI«, Schillerjeva drama v 5. dejanjih. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Prodaja vstopnic dopoldan od 10. do 12. ure in popoldan od 2. ure naprej do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra (Ljudski dom, II. nadst.).

Najvišje odlikovanje

ZLATA KOLAJNA se je priznala tvrdki

Češke Müller tvornice, z. z. o. z.

tvornica šivalnih strojev v Bünaburgu (Češkoslovaška), za njene prvotne izdelke na razstavi za kulturo in gospodarstvo v Augsburgu leta 1924. — Tvrdka izgotavlja, kakor znano, svetovno znane ŠIVALNE STROJE pod znamko »VE-RITAS«. — Glavno zastopstvo za Slovenijo:

IVAN JAX in sin

veletrgovina s šivalnimi, pisalnimi in pisilnimi stroji ter kolesi, Ljubljana, Gospodarska cesta 2.

rusiji. V celi Slovakiji je bilo 99 ločitev, 486 razpork in trije zakoni so se proglasili za neveljavne; od tega odpade na Bratislavo 162 vseh slučajev.

sv Prerok mraza. Ravnatelj washingtonske vremenske opazovalnice Browne pravi, da bosta tudi leti 1925 in 1926 v vremenskem oziru zelo neugodni. Prihodnje poletje ne bo toplo, poletje 1926 pa še manj. To pa zato, pravi Browne, ker se solnčne pege množijo in je posledica njih množenja večji mraz. Ze leto je bilo vreme slabo, bližajoča se zima bo še bolj mrzla, leto 1926 bo pa naravnost katastrofalno. Naoproti tej skrajno pesimistični prognozi pa pravijo nemški profesorji, da se iz večjega ali manjšega števila solnčnih peg ne da prav nič prerokovati. Še sedaj ni gotovo, ali prinašajo mraz ali vročino. Znameniti profesor Köppen, Hamburg, je na primer ugotovil, da je izbruh peg na soncu povzročil v naši širini hujši mraz, v tropskih pokrajinah pa večjo vročino.

sv Statistika kave. Holandska tvrdka Dnuring in Zorn, ceni vidne svetovne zaloge kave 1. oktobra letos na 5,707.000 vreč napram

5,387.000 vrečam 1. septembra letos. Lani sta bili odnosni številki 5,820.000 in 5,852.000. Evropske zaloge so znašale letošnjega 1. oktobra 1,342.000 vreč, 1. septembra 1,421.000, lani pa 1,582.000 in 1,637.000 vreč.

sv Razkrinkani Osendovski? Znano je, kakšno velikansko zanimanje je zbudila knjiga potovalca Osendovskega: Živali, ljudje in bogovi. Sedaj poroča »Berliner Zeitung am Mittag«, da je poslal raziskovalec in odkritelj Sven Hedin založniku omenjene knjige pismo, v katerem imenuje Osendovskija navadnega sleparja. On da tega ni doživel, kar piše, temveč da si je vse skupaj naravnost izmislil. Znanstveni krogi so vsled tega pisma zelo razburjeni.

sv Sopraga Lloyd George-a bo kandidiral pri prihodnjih volitvah za angleški parlament v okrožju Anglesea.

Kako okusna, fina, sladka,
Je naša Mirim čokoladka!

Zanimivosti.

VEŠ SVET JE VOJSKE KRIV!

Osemdeset ameriških profesorjev in duhovnikov »ameriške družabne potovalne družbe 1924« je prišlo v Berlin. Sprejel jih je Höfle, minister za zasedeno ozemlje. Pri govorih je profesor Eddy poudarjal, da ni samo Nemčija kriva svetovne katastrofe, temveč ves svet, in da mora vsak posameznik to bridko resnico priznati.

Ameriški tednik »American Legion« je svojim bralcem stavil vprašanje: »Kaj je pridobilo človeštvo s svetovno vojno?« Odgovor je bilo vse polno. Nemški prestolonaslednik je pisal: »Zaključek je ta, da se vsi narodi oborožujejo, kar se le morejo. Najbolj priljubljena je danes diktatura. Edina korist vojske je prepričanje, da je neoborožen narod brez moči.« Nemški admiral Rebeur-Paschwitz pravi: »S svetovno vojno ni človeštvo nič pridobilo, pač pa vse izgubilo.« Ameriški pedagogi pravijo, da je vojska uničila tri avtokratične sisteme. Jane Adams, znana voditeljica ženskega gibanja, ki je seveda v prvi vrsti za mir, je pisala: »Vojska ni prinesla nič dobrega, razen da je rodila gnus pred vojsko.«

MOZESOV ROKOPIS?

Italijanski časopis »Secolo« prinaša vest, da je našel na podnožju Sinaja neki angleški arheolog kamnito tablo iz biblijske dobe, popisano s skrivnostno pisavo. Pisavo so raztolmačili in pravijo, da je avtor Mozes sam; nekateri arheologi menijo celo, da je prerok lastnorodno vrisal starohebrejske črke v kamen. Seveda moramo biti zelo previdni in ne smemo takoj verjeti, ker se je že nešleto raziskovalcev trudilo, da bi dobili kaj iz Mozesove dobe, pa niso imeli prav nobenega uspeha. Srečni arheolog, ki je dobil ono tablo, se imenuje Petri in je profesor na univerzi v angleškem mestu Oxford. Iskal je ostanke Serapisovega svetlišča, kopal je in je našel ono tablo, med številnimi drugimi. Vse druge so lahko prebrali in raztolmačili, večinoma vsebujejo molitve in rolitve na egiptsko boginjo Hator, ki so jo v Egiptu posebno častili v času velikega Ramza in njegovih naslednikov (torej po 1900 pr. Kr.).

Samo ena tabla je bila angleškemu profesorju neresljiva uganka. Zelo je bila poškodovana, obe strani popisani, a brati jih ni znal. Misleč, da so skrivnostna znamenja starohebrejska, je poslal najdbo hebraistu Hubertu Grimmju, profesorju semitske filologije na univerzi v Münstru (Vestfalsko), najznanejšemu semitskemu filologu Nemčije. Prof. Grimm je kmalu ugotovil, da so znamenja stara okoli 3000 let. Črke je spoznal kot najstarejše in najbolj primitivne, kar jih hebrejski alfabet pozna. Profesor je primerjal najdbo s takozvanim napisom Moabitov iz leta 1868, shranjenim v pariškem Louvre. Oni napis omenja zgodovinske dogodke, ki pripoveduje o njih druga knjiga kraljev. Primerjal je in je videl, da so črke obeh najdb čisto identične; kmalu je mogel Grimm brati lastna imena na obeh straneh table. Tedaj je videl, da ima pred seboj enega najvažnejših dokumentov biblijske dobe. Raztolmačeni napis se takole glasi: »Jaz sem sin princesinje Hatšepsovet, varuh svetlišča Jehu-a na Sinaju. Ti, o Hatšepsovet, si se me usmilila in si me rešila iz Nilovih valov.« Takoj so mislili na znano svetopisemsko dogodbo, v čemer sta jih potrdili zlasti imeni Jehu in Hatšepsovet. Egiptski Jehu je hebrejski Jehova, t. j. Bog, kneginja Hatšepsovet je pa v zgodovini itak znana. Morebiti je to bila ona kraljica, ki je Mozeza rešila. Tabla bi bila torej res Mozezova.

ŽRTVE DŽUNGLE.

V preteklem letu so v Britanski Vzhodni Indiji raztrgale zveri 3605 ljudi, kače so jih pčile do smrti 20.785. Tigri so raztrgali 1603 oseb, volkovi 835, leopardi 494, aligatorji 313, divji prašiči 119, medvedje 79, sloni so jih potepali 70. V istem času so uničili ljudje 23.911 zveri in 59.545 strupenih kač. Samo lovec Nenad Sind je ustrelil 18 bengalskih tigrov in 31 leopardov. Ta najuspešnejši indijski lovec pravi, da bi se tudi trikrat večje število ubitih živali v džungli nič ne poznalo.

Morda ne veš,

da je vsled 14. oktobra 1066 vršeče se bitke pri Hastingsu dobila Anglija popolnoma novo gospodarsko lice; da se je bila istega dne leta 1806 bitka pri Jeni in Auerstedtu, kjer sta Napoleon in njegov general Davout Pruse čisto porazila, in da so se istega dne leta 1813 začeli uvodni boji za bitko pri Lipskem, koje posledice se še danes poznajo;

da je bila 16. oktobra 1793 obglavljena Marija Antonija, žena francoskega kralja Ludovika XVI.; da se je začela tega dne leta 1813 usodna bitka pri Lipskem in da je bil istega dne leta 1854 rojen znani pisatelj Oskar Wilde (umrl 1. 1900);

da je bil 17. oktobra 1797 sklenjen med Napoleonom in Avstrijo mir v Campoformio, ki pomeni konec Beneške države, in da je 17. oktobra 1849 umrl komponist Fr. Chopin (rojen leta 1810);

da je bil 18. oktober 1813 odločilni dan bitke pri Lipskem in da se začelja s tem dnom nova doba v zgodovini sveta;

da je stopil 12. oktobra 1492 Krištof Kolumb na ameriška tla, da mu pa Italijani odkritje Amerike danes zelo zamerijo, ker jih Amerikanci ne pustijo noter;

da so otvorili na Dunaju kongres za vestvo in skrbstvo otrok in da bi ruski boljševiki naredili najboljše, če bi poslali svoje zastopnike tja;

da bo Petrograd oziroma Leningrad spet glavno mesto Rusije; sedaj je Moskva;

da so dunajski šoferji nalepili na vogalih lepake, na katerih prosijo obdnstvo, naj pazi na avtomobile in pomagaj olajšati težko in odgovorno šoferstvo službo;

da gre tudi na Dunaju cena sladkorja neprestano nazaj in da stane kilogram sladkorja v kockah 12.400 kron, dočim je stal še pred kratkim 14.800 kron;

da ima Italija po zadnjem ravnomar dokončanem ljudskem šteju 39,943.500 prebivalcev, razdeljenih na 9194 občin; največ ljudi ima Neapol, 770.000, za njim pridejo: Milan 701.000, Rim 664.000, Turin 500.000, Genova 304.000 itd.; na Goriškem so našli 262.400 prebivalcev, na Koroškem in Kranjskem pa 64.700, v Trstu in Istri 558.000, v okraju Voloska in Opatija 351.000, v Zadru pa 18.000;

nikar ne pozabi, da je tretji zvezek Zgodovinskih anekdot najbolj zabavno in poučno berivo in da imajo anekdote v knjižnicah vseh raziskovalcev in odkriteljev prvo mesto.

ZA JESEN · ZIMO

SO VSE NOVOSTI

KAMKARNA
SUKNA
DOBEL
LODEN
COVERCOUT
PALMERSTON
ZA MOŠKE OBLEKE IN SUKNE
FLAUŠ
SUKNO
TRAVERS
KASAN
KAMKARN
ZA DAMSKE KOSTUME, SUKNE
PLIŠ
KRIMER
BARJUN
ASTRAHAN
DEPTIN
ZA DAMSKE PLAŠČE IN JOPE

V BOGATI IZBIRI TER NAJDOVRŠENEJŠI
KAKOVOSTI DOŠLE. — OGLEDITE SI ZALOGO
IN IZLOŽBE, PREPRIČANI BODETE DA SE
!! KVALITATIVNO NAJBOLJE KUPI PRI !!

LENASI & GERKMAN
LJUBLJANA

V zalogi vse vrste barvnih trakov pri
Franc Bar, Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5

Colombo Ceylon Tea
med dobrimi najboljši.

Gospodarstvo.

Sadne razstave.

V Vodicaх je bila razstava nekoliko drugače urejena. Navadno se sadije razstavlja, tako da dobi vsak razstavljalec svoje prostore, kjer razloži vse vrste, ki jih da na razstavo. Tu so pa dobile svoje prostore posamezne vrste razstavljalcev. Tako smo videli krasne skupine orjaških kanav, živordečih aleksandrov, zlatorumenih parmen, zagorelo-rdečih čebularjev, zelenih štetincev, rjavih kosmačev itd. Seveda je bilo tudi tukaj mnogo raznih sicer na videz lepih toda žal nestanovitnih jesenskih, precej dobrih, pa tudi nekaj slabih nepriljubljenih domačih vrst, ki jih je treba dosledno trebiti iz naših sadovnjakov. Vobče je bila ta krajevna razstava verna slika naših dosedanjih sadjarskih razmer: Brezkončna vrsta raznih vrst, ranih in poznih, debelih in drobnih, dobrih in slabih, ki se pa vendar nobene ne pridelava v kakšni večji množini za sadno trgovino. Posebno mnogo je bilo jabolk z rumeno, jako občutljivo kožo in rahlim mesom, ki niso za daljši prevoz in jih sadni trgovci nič kaj ne čislajo. Na prodaj je bil priglasičen okoli 1 vagon jabolk raznih vrst.

Ob pol 4 je ob jako številni udeležbi predaval sadjar. nadzor. M. Humek o napakah našega sadjarstva s posebnim ozirom na sadni izbor in o načelih, po katerih je treba to panogo preurediti, da bo postala v doglednem času izdatnejši vir dohodkov, kakor je danes.

Za prireditve se je posebno prizadeval tamkajšnji nadučitelj g. Trpin in pa podružnični tajnik g. Jeraj. Šolske sestre iz bližnjih Repenj so razstavile krasno zbirko najrazličnejših sadnih konzerv in izdelkov iz sadja, kar je jako ugodno uplivalo na zunanji vtis razstave.

V Predoslju nas je prireditelj naravnost presenetil. Človek bi ne mislil, da raste v ondotni okolici tako lepo sadje in da se bo udeležilo razstave toliko razstavjalcev. Posebno so se odlikovali s krasnim sadjem nekateri podružnični odborniki in še več drugih članov.

Velika društvena dvorana je bila jako okusno okrašena. Sadije je bilo razporejeno po obširnih policah in mizah v skupinah po razstavljalcih. Vse mize in police so bile obložene z mahom, na katerem so bile naložene posamezne skupine brez kročnikov. Tako uredba je jako lepa in poceni.

V strokovnem oziru je nudila razstava isto sliko kakor jo nudijo pri nas vse take prireditve: Nešteto najrazličnejših znanih in neznanih vrst, brez kakega za dotični kraj karakterističnega sadnega izbora, brez sledu kake enotnosti v vrstah, ki bi se pridelovale v večjem obsegu, kakor to zahteva sadna trgovina. Vsak ima — rekel bi — vse vrste v svojem sadovnjaku, ali z drugimi besedami: vsako drevo je druge vrste. Umevno je torej, da je jako težko spraviti v denar tako blago razen na drobno na trgu. Najdati pa se je, da se bodo našim sadjarjem sčasoma vendarle odprle oči, da bodo spoznali kako važno in nujno potrebno je razmnoževati in gojiti le malo vrst, in sicer takih, ki v dotičnem kraju dobro uspevajo in imajo v trgovini veljavo. Vsakdo, ki si je razstavo natančno ogledal, je izvedel za prava imena boljših vrst jabolk in se prepričal, v koliko so razširjene po okoliših, iz katerega se je razstava pridelila. Naloga merodajnih faktorjev pa je, da na podlagi izkušenj iz te razstave tolmačijo sadjarjem, kako je sadjarstvo preustroiti, da se bo prihodnja razstava lahko priredila na praktični trgovski podlagi. Začetek je storjen in vsa čast predsedniku podružnice in odbornikom, ki so žrtvovali mnogo časa in truda, da se je razstava omogočila in tako lepo izvršila. Na splošno željo ostane sadije na razstavi do prihodnje nedelje (12. t. m.).

Naša rudarska produkcija v januarju 1924.

Prošlo nedeljo smo podali pregledno statistiko produkcije premoga. Danes navajamo podatke o produkciji ostalih rud v januarju 1924.

Produkcija bakrene rude je znašala v celi državi 17.810 ton (vse v Srbiji). Celokupna produkcija se je predelala v lastnih topilnicah. Zalog koncem meseca ni bilo. Antimonove rude se je nakopalo 48 ton (vse v Srbiji). Ruda se predeluje v lastnih topilnicah. Zaloga je znašala 31. januarja 1924 84 ton.

Železne rude se je produciralo 16.866 ton in sicer 16.521 ton v Bosni in Hercegovini ter 345 ton v Hrvatski. Od te količine in od zaloge iz l. 1923. se je predelalo v lastnih topilnicah 2908 ton (Vareš 2420 ton, Topusko 488 ton.) V inozemstvo se je oddalo 9.953 ton. Zaloge koncem januarja t. l. so bile: v Bosni 25.721, v Hrvatski 2577 ton, skupaj 28.298 ton. Pirita se v januarju 1924 ni nič nakopalo. Zaloge koncem januarja t. l. so znašale 5218 ton. (O produkciji pirite kakor tudi bakra v Majdan-Peku — Srbija — ni podatkov).

Produkcija mangrove rude je bila v januarju 17 ton (v Bosni). Od te količine in od zaloge iz l. 1923. se je oddalo v tuzemstvo 35 ton. Zaloge koncem januarja

1924. je bila 447 ton. Povprečno je bilo zaposlenih tu 115 delavcev.

Kromove rude se je v januarju t. l. produciralo 2 toni (Bosna). Oddalo se ni nič. Zaloge 31. januarja 1924. je bila 374 ton.

Svinčene rude se je nakopalo 906 ton (Slovenija). Od te količine in od zaloge iz l. 1923. se je predelalo v lastnih topilnicah 844 ton. Zaloge 31. januarja 1924. 719 ton.

Produkcija cinkove rude je bila v januarju t. l. 30 ton (v Sloveniji). Od produkcije in zaloge iz l. 1923. se je oddalo v tuzemstvo 403 ton. Zaloge koncem januarja je bila 84 ton.

Molibdenove rude se v januarju ni produciralo. Zaloge je bila 2.176 kg.

Bauksita se v januarju ni nič nakopalo. Zaloge 31. januarja 1924. je znašala 20.903 tone. Delavcev je bilo zaposlenih 14.

Asfaltnega kamna se ni v januarju nič produciralo. Oddalo se ga je od zaloge iz leta 1923. 2500 kg. Zaloge 31. januarja je bila 31 ton. Delavcev je bilo 9.

Marmorja se je produciralo 65 ton (v Srbiji). Od te količine in od zaloge iz l. 1923 se je oddalo v naši državi 75 ton. Zaloge koncem meseca je bila 91 ton. Zaposlenih delavcev je bilo 10.

Produkcija slane vode je znašala 253.066 hl (Bosna). Od te količine in od zaloge iz decembra 1923. se je oddalo v naši državi 115.545 hl, 137.739 hl pa se je predelalo v Kreki.

Zorenje grozdja.

Za letošnje zorenje grozdja v vinogradniku „KALVARIJA“ vinarske in sadjarske šole v Mariboru je od 24. septembra do 9. oktobra t. l. napredovalo — izraženo v odstotkih sladkorja in kisline takole:

24. oktober 9. september

Vrsta	sladkor	kislina	sladkor	kislina
Beli burgundec ..	17—	1:28	18:8	1:13
Silvane ..	15:6	1:17	18:8	0:72
Rdeči traminec ..	15:6	1:2	18:3	0:95
Moslavci srednjalega	14:2	1:56	16:2	1:27
Moslavci z višje lege	11:8	1:56	16:9	1:33
Laški rizling ..	13:3	1:24	17:5	0:22
Rizling s srednje lege	14:6	1:47	17:3	1:2
Rizling z višje lege ..	16:1	1:46	18:5	1:16

Ob ugodnem jesenskem vremenu se bo kvaliteta še naprej izboljševala, ako je vinska trta zdrava. Ne prenačimo se s trgatvijo boljših poznih vrst!

Andrej Žmavc, Maribor

Gnojenje in obdelovanje zemlje.

Referent na kmetijskem posvetovanju je bil zato g. inž. R. L. a. h. Gnojil je dvojje vrst: organska (živinski gnoj, gnojnice in kompost i. t. d.) ter rudninska (dušikata, fosforna, kalijeva in apnova). Pri pridobivanju organskih gnojil je treba paziti na umno konzerviranje gnoja in gnojnice, čemur je pomagati z razdelitvijo podpor za gnojilnice in gnojnice jame. Pritegniti se mora tudi zdravstvena oblast. Vrednost različnih gnojil se mora preizkuševati. Zlasti je treba pospeševati uporabo umetnih gnojil, ker imamo premalo blevskega gnoja in ker se samo s blevskim gnojem ne da doseči najvišjih pridelkov. Propagirati se mora uporaba umetnih gnojil z vsemi sredstvi.

Važnost je tudi obdelovanje zemlje. Potrebno je globoko oranje, temeljito rahljanje z dobrimi plugi. Poljedelci naj si nabavljajo potrebne stroje za obdelovanje zemlje. Priporočati je ustanovitev strojnih zadrug. Vpeljati se mora redko sejanje in sejanje s sejalnimi stroji. Kmetovalcem je treba praktičnega navodila za uporabo kmetijskih strojev.

Konjereja.

O glavnem delu v konjereji je referiral na kmetijskem posvetovanju dne 4. t. m. vet. Fran Černe sledeče:

Konjereja je sicer številčno nazadovala, vendar se že obrača na bolje. Plemen konj, ki se v Sloveniji gojijo, odgovarjajo našim prilikam. Glavna skrb za pospeševanje konjereje leži v preskrbi dobrih in primeranih žrebcev. Za to skrbijo privatniki in državna žrebčarna na Selu. Uvoziti bo treba precej toplokrvnih žrebcev. Podpira naj se z vsemi sredstvi rejce dobrih žrebcev. Glavno delo v konjereji je namestitev v vsakem oziru dobrih plemenjakov. Urediti je treba kupčijo s konji, kakor tudi odprodaje in dati izvozne olajšave. Prirediti je treba konjska premovanja, razstave, dirke i. t. d. V prvi vrsti je treba podpirati delovanje konjerskih strokovnih organizacij.

g Sadni sejem na velesejmišču v Ljubljani se bo otvoril 18. in bo trajal do večerega 20. t. m. Na sejem bo postavljenih blizu 500 vzorcev (največ jabolk, nekaj hrušk in orehrov). Za posebno izbirne porabnike bo tudi oddelek za luksuzno sadje. Vsi vzorci bodo vloženi v popolnoma enotne ameriške zaboje po 20—25 kg bruto teže. Iz ljubljanske okolice bodo pripeljali sadje na sejem tudi na vozovih. Kdor količjak utegne, naj si ogleda to prireditve, ki bo nudila nekaj novega v sadni trgovini. Videlo se bo marsikaj zanimivega in poučnega za vsakogar, ki se zanima za lepo sadje in sadno trgovino. Sejem se bo začel vsak dan ob 8. uri dopoldne in se bo zaključil ob 17. Koncem tretjega dne se bodo razprodali vzorci in bo imelo zlasti mestno prebivalstvo najlepšo priliko, da se oskrbi z lepim, trpežnim zimskim sadjem poljubnih vrst.

g Zadržno premovanje. Živinorejska zadruga v Predoslju nad Kranjem priredi 26. oktobra t. l. zadržno premovanje goveje v gradu Brdo in sicer dopoldan ob pol 10. uri pregled in ocena prignane živine, popoldan ob 3. uri pa je živinorejsko zborovanje in razdelitev nagrad posestnikom prignane živine. — Zadruga hoče po dveletnem delu stopiti s tem zadržnim premovanjem pred javnost, zlasti pred gorenjske živinorejce, da pokaže uspehe svojega dela in da da tudi pobudo drugim zadrugam, zlasti pa živinorejcem sosednih občin za skupno delo v živinorejskih zadrugah. Živinorejci kraniškega sodnega okraja se vlijudno vabijo, da se v čim večjem številu udeležijo prvega zadržnega premovanja po vojni na Goranjakem.

g Carinska konferenca na Rakeku. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani opozarja vse interese, da se vrši redna carinska konferenca na Rakeku v torek, dne 14. oktobra t. l. ob 5. uri popoldne v zgradbi carnice.

g Amerikanska mast se je od našega včerajšnjega poročila podražila za 1.05 dol. pri 100 kg. Danes notira: sod 170 kg 44.45 dol. ali 31.16 Din, sodi po 50 kg 44.70 dol. ali 31.33 Din, zabojski s 50 kartoni po pol kg 45.15 dol. ali 31.65 Din za 100 kg. Dolar je računat po 69.62 Din plus 0.70 % za nabavo devize. Nadaljnji povisek se v kratkem pričakuje.

g Znižanje železniških tarifov v Ogrski. V ogrskem trgovskem ministru se vrše konferenco v svrhu splošne redukcije železniških tarifov, ker so izkazali zadnji meseci železniškega prometa vsled tarifariranja v zlatu precejšnje prebitke. Vse pritožbe, ki prihajajo iz industrijskih in ekonomskih krogov, govorijo o previsokih tarifih, ki resno ogrožajo produkcijo in trgovino. Revizijski tarif z znatnim znižanjem se z vsa naglico pripravlja.

g Gramofoni ne plačajo pri uvozu luksuzne takse. Po odloku finančnega ministristva z dne 8. t. m. ne plačajo gramofoni luksuzne takse pri uvozu.

g Znižanje železniške tarife. Kakor poročajo iz Beograda, bo znašalo znižanje železniškega tarifa 10 do 20 odstotkov.

g Proračunski deficit iz leta 1919 in 1920. Iz Beograda javljajo, da so zaključeni obračuni državnih financ za leti 1919 in 1920. Ta obračun kaže za ti dve leti presežek izdatkov nad dohodkov v znesku 620.710.681 dinarjev.

g Cene sladkorju v Osijeku. Cene sladkorju v Osijeku v nadrobni prodaji so ponovno padle. Tako je bila cena za kristalni sladkor 14.50 Din kg, kocke 16.50 kg. Sladkor iz tvornice v Vel. Beckereku je pa 50 par pri kg cenejši.

g Trgovske zbornice proti železniški konvenciji z Madžarsko. Ob priliki pogajanj med našo državo in Ogrsko so se obrnile trgovske zbornice v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu na trgovskega ministra, da se pri vprašanju železniške konvencije v Ogrsko ne smemo prenehati, ker je predvsem treba, da se uveljavi naša avtonomna carinska tarifa. Zaenkrat bi imeli v sedanjem položaju od zaključka železniške konvencije manj ugodnosti kakor Ogrska.

g Dohave iz Nemčije na račun reparacij. Kakor poročajo iz Hamburga, je predvčerajšnjim predala ladjedelnica „Schiffs- und Dockbau“ v Lübecku predstavnikom naše vlade dok 1700 ton na račun reparacij. Ta dok bosta dva vlačilca odvekle v Kotor.

g Novi efekti na dunajski borzi. Generalni svet dunajske borze je sklenil, da do nadaljnjega ne bo dopustil kotacije novih efektov na dunajski borzi.

g Nespremenjen diskont v Avstriji. Generalni svet avstrijske Narodne banke je odgodil znižanje diskontne obrestne mere za nekaj tednov, kar splošni položaj avstrijskega gospodarstva ne dopušča znižanja.

g Novi bankovci v Bolgariji. Te dni bodo prišli v promet novi bankovci po 5 tisoč levov.

g Izvoz živine iz Romunije. V prvem polletju t. l. je Romunija izvozila 104 bikov, 1912 krav, 59.825 volov, 214 ovnov, 490 ovc in 2190 prešičev.

g Izvoz žvepla iz Sicilije. V teku prvih šestih mesecev t. l. je bilo iz Sicilije izvoženih 188.000 ton žvepla napram 137.000 ton v istem razdobju l. 1923.

Borze.

11. oktobra 1924.

DENAR.

Zagreb. V današnjem prostem prometu so notirali: Italija 3.075 (2.976—3.016), London 315.— (309.50), Newyork 70—70.25 (68.625 do 69.625), Praga 2.1050 (2.051—2.081), Dunaj 0.36 (0.097—0.099), Curih 13.50 (13.225).

Curih. Beograd 7.45 (7.50—7.60), Berlin 1.23 (1.235—1.245), Italija 22.70 (22.55—22.65), London 23.42 (23.325—23.425), Newyork 521.— (521.50—522.50), Pariz 27.15 (26.75—26.85), Praga 15.55 (15.50—15.65), Dunaj 0.0073% (0.0073 do 0.0074).

BLAGO.

Novi Sad. Pšenica 362—370, koruza 270, oves 250, moka 540—550, otrobi 170—180. — Tendence nespremenjena.

Ivan Ogrin:

Stanovanjsko vprašanje.

Že v rednih razmerah je pomenilo zelo važno socialno vprašanje. Po dolgotrajni svetovni vojni, ki se v svojih posledicah občuti deset let, je popolnoma zastal nov prirastek stanovanj, stanovanjske razmere so se pa v marsikaterem kraju povečale. S tem, da so se gospodarske, socialne, prometne in higienske razmere v novejši dobi dokaj dvignile na boljše ter se je človeška umrljivost zmanjšala, možnost naseljevanja v gotove kraje in mesta pa omogočila, so se v teh krajih silno množili prebivalci in je tako rastla potreba po novih stanovanjih; pred dobrimi štiridesetimi leti je n. pr. Ljubljana štela kakih 30 tisoč prebivalcev, danes se je to število skoro podvojilo. Enako je z drugimi osrednjimi mesti in prometnimi kraji.

Silno pomanjkanje stanovanj se je občutilo po vojni, ko se je hotelo zopet upostaviti normalno življenje. Pomanjkanje stanovanj se čuti vsepovsod v celi Evropi, toda razne države so skušale to bedo kolikor toliko odpraviti. V Angliji, Belgiji, Franciji tudi v Nemčiji so napravili v zadnjih treh letih sto in sto tisoč novih stanovanj, tako da bodo stanovanjski zaščitni zakon po teh državah prav kmalu popolnoma odpravljen. Tudi revna Avstrija že odpravlja ta zakon.

Pri nas v Jugoslaviji je največje pomanjkanje stanovanj v naših centrih kot v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Mariboru.

Ker poteče s koncem tekočega leta pri nas zaščitni stanovanjski zakon, je vsekako zelo važno, da se razmotri sedaj to vprašanje.

Dve težki bremenih, ki jih danes nosi hišni gospodar, sta: nizka in neprimerna najemnina ne zadostuje niti za vzdrževanje in popravila stavb in avtoriteta gospodarja nad hišo je pod ničlo.

Ako je po stari bruto najemnini 1000 K porabil 10 odstotkov za nujna popravila, je znašalo to 100 zlatih kron. Če se danes računa s štirikratnim poviskom stanarine, nujno popravilo 10 odstotkov, znaša to le 6.60 zlatih kron. Ako pa se stanovanje ni nič povisalo, donaja to celih 1.66 zlatih kron, in vendar se skoro vsa popravila na stavbah približujejo v ceni zlati pariteti.

Mnogo hišnih posestnikov je bilo po mestih, n. pr. tudi v Ljubljani, ki so imeli svoje hiše kot nekatere rente, od katerih so živeli; po zgorajšnjem računu je to danes nemogoče. Res je, da se za poslovne lokale sme dvigniti najemnina do 14kratno predvojne zneska, a teh lokalov je primeroma le malo, to povisjanje znaša po zgorajšnjem slučaju samo 23.30 zlatih kron.

Torej po vsem tem je jasno, da nima hišni gospodar nikakih dobičkov od hiš, temveč če noče, da mu ta razpade, mora še iz drugih virov, komur je seveda to mogoče, dokladati za nujna popravila na hiši, ali pa se mora za ta dela zadolžiti, kar pa je silno nevarno v slučaju, da se naš denar zhojša.

Kar se tiče avtoritete hišnega gospodarja, je žal to, da marsikak posestnik res trpi veliko škodo, še več pa jeze, ker nekateri najemniki do skrajnosti izrabijo položaj na škodo gospodarja, zavedajoč se, da jim hišni lastnik ne more odpovedati stanovanje. Se-

Schicht

Schichtovo milo z znamko „Jelen“

je nepresežno v pralnem uspehu in izdatnosti.

Pranje s Schichtovim milom je zabava!

veda bodo taki stanovanjci ob času ukinitve zaščitvenega stanovanjskega zakona tudi najbolj prizadeti, ko se bodo gospodariji upravljeno revanžirali za težave, katere jim sedaj delajo.

Malo stanovanjske in gradbene statistike.

Ker v Sloveniji največje pomanjkanje, stanovanj, posebno v naši prestolici, naj z ozirom na Ljubljano še omenim, da šteje mesto Ljubljana po zadnjem ljudskem štetju 20. dec. 1921 55.312 oseb. Te se razdele v 11.257 strank (družin), ki stanujejo v 2271 hišah.

V celi povojni dobi se je le malo gradilo, napravilo se je par sto stanovanj. Če vzamemo zadnja tri leta, rapidno raste pomanjkanje stanovanj, od 500 je došlo na okroglo 900, čim dalje večja potreba. To je dokaz, da se stanovanjska beda tako nikakor ne bo odpravila, če se ne bo pričelo z zidanjem novih hiš.

V letih 1919 in 1920 se je nekaj malega delalo na provizornih stanovanjih in v vojaških barakah. V letih 1921, 1922 in 1923 so se največ gradili poslovni prostori, največ za banke in družbe in se je večina stanovanj oddala njihovim uradnikom. V teh treh letih se je pa gradilo tudi okrog 70 privatnih stanovanjskih hiš, največ z enim ali dvema stanovanjem, izjemoma je napravila mestna občina par večjih hiš z več stanovanji.

Letošnje leto se je prav malenkostno zidalo, tako da je celi povojni prirastek na stanovanjih po številu le kakih 300.

Navadni stanovanjski prirastek letno je 2 odstotka. Pri tem pa moramo še prej zado- stiti, da dobi stanovanja onih 900 družin, ki so brez stanovanja ali stanujejo zasilno, n. pr. pri drugih strankah, v vagonih itd., ali tudi zunaj mesta.

Kdo naj zida?

Odgovor na to bi bil prav kratak; ta, ki potrebuje stanovanje. Lahko bi zidal tudi kdo drug, ki ima interes, da investira kapital, da se mu tako sigurno in dobro obrestuje in da ni ta kapital ogrožen vsled menjajoče se valute. Res, je denar najbolj siguran v hiši ali zemljišču, toda pri današnjem gospodarskem položaju je težko najti takih kapitalistov, ker drugod ugodnejše placira svoj kapital. Hiše se niso nikdar bogsigavile kako dobro obrestovale. Temu je bil največ vzrok v previsoki- kem hišnem davku. Vsak količnik premož- nejši človek si je zase zgradil hišo in si pre- skrbel lastno stanovanje, revnejši sloji pa so morali iskati stanovanje in od teh se ni moglo toliko zahtevati. Torej s tem načinom zida- nja danes ne pridemo naprej, pač pa s tem, da bode zidal oni, ki sam rabi stanovanje. To je pa ravno težko vprašanje, ker precejšen del teh ljudi je revnih.

Ako res hočemo uspeha in pripraviti ljudi, da bodo zidali, morajo sodelovati tu tudi drugi faktorji, zlasti občina, država in druge ustanove kakor tudi posamezna pod- jetja; deloma se sodeluje direktno, tako da tudi zidajo za svoje uradnike in uslužbence, deloma z olajšavami in iniciativo.

Država naj postavi poslopja za svoje urade in tako se izprazni že precej stanovanj, ki jih ima danes zasedena. Pa tudi nekaj urad- niških hiš naj država zgradi. Privatniki pa naj se združijo v razne stavbne združbe, ka- tere naj zopet država podpira s cenejšim kre- ditom in drugimi olajšavami. Občina, posebn- o Ljubljanska je že pokazala pot in je tudi sama zgradila prav lepo število hiš in tako naj gre naprej. Seveda, če se stavbarstvo res začne, bo imela občina mnogo posla z ureditvijo cest, vodovodov, kanalizacij, elektriko, cestno železnico. Tudi bi lahko posredovala pri zamenj in nakupu zemljišč. Razne usta- nove in privatniki naj bi sodelovali, da pri- dejo njih uslužbenca ali člani do stahovanj ali svojega doma. Tudi denarni zavodi naj bi so- delovali s cenejšimi krediti. Nekateri od teh so se zadnji čas oprijeli načina, ki naj bi jim donasal čim večje obresti, in so se popolno- ma izneverili svojim pravilom, dajati posojila le na hipoteke. In tako bi z združenimi močmi gotovo šli nasproti svojemu cilju in v par le- tih izgine popolnoma stanovanjska beda. Se- veda je prvi pogoj, da se stanovanjski zakon ukine, če ne v enem letu, pa vsaj v etapi dveh let, kajti dokler se stanuje v starem stano- vanju, za desetino tudi za dvajsetino cenejši kot v novi hiši, bo res težko koga dobiti, ki bi hotel zidati.

Žal, da se pri nas veliko premalo brigamo za vsa ta vprašanja. Privatnik, ki je imel ne- kaj novcev in morda tudi že zemljišče in teh

je mnogo, se je zbal, ker so predlanski za- čele tako rasti cene materiala in zidanju. Nekateri zavodi, banke in podjetja, ki so bili prisiljeni zidati, so to že opravili in je precej njih uslužbenec v stanovanjih. Država, ki bi pravzaprav morala največ narediti, ni nare- dila nič, ampak po njenem zakonu je še dala prednost pri stanovanju državnim uradnikom. Ti mali ljudje, ki prebivajo natrpano po raz- nih zasilnih stanovanjih, pač trpijo in molče prenašajo gorje; kako pa naj zidajo, če ne znaša večkrat njihova cela plača toliko, ko- likor bi stalo stanovanje v novi hiši. Sedaj, ko imamo novo vlado, upajmo, da bode pod- pirala naše cilje, da se odpravi stanovanjska beda. Želeti bi pa bilo, da se tudi drugi faktorji prične zanimati. Imamo pač društvo hišnih posestnikov, ki se sicer zelo zanima za odpravo stanovanjskega zakona, na drugi strani pa društvo najemnikov, ki zopet želi, da se zakon ne odpravi. Samo s takim zani- manjem se stanovanjska beda ne bo odpra- vila. Ako pa se obe ti dve organizaciji spo- razumeta za sodelovanje, katerima naj po- tem pristopijo še tretja in četrta itd. naprej, je uspeh zasiguran.

Naslednja tabela nam poda jasnejšo sliko, koliko manjka v Ljubljani stanovanj.

	Prebivalcev	Hiš	Število oseb v hiši
L. 1890	33.198	1461	22,7
„ 1900	39.335	1777	22,5
„ 1910	46.630	2134	21,8
„ 1921	55.312	2271	24,8

Ker stanuje v Ljubljani 11.257 družin (povprečno 5 oseb na družino) in znaša nor- malni prirastek 2 odstotka, je treba vsako leto zgraditi 45 hiš s povprečno pet stano- vanji ali 225 stanovanj, bodoči 2 leti pa še po 90 hiš ali 450 stanovanj, torej po 135 hiš. Manjka namreč 900 stanovanj, ki jih razde- lim na dve leti.

Po prevratu je postala Ljubljana središče za vsa Slovenijo, vsled česar je računati na nadnormalen prirastek prebivalstva, tako da se utegne pokazati potreba, da se bo moralo zgraditi prve dve leti 800—900 stanovanj, če se hoče dati v mestu stanovanja tistim, ki so v mestu zaposleni, pa vsled pomanjkanja sta- novanja stanujejo s svojimi družinami izven Ljubljane, čestokrat daleč zunaj na deželi.

Nova uporaba radija.

Radij v usnju.

V zadnjem času so razni italijanski listi obširno poročali o senzacionalni iznajdbi tu- rinskega profesorja dr. Precerutti-Tapparelli- ja, ki bi, če bi se v cellem obsegu obnesla, od- prla svetlu nedogledne vidike napredka. Iz- najdba omogočuje, kakor javljajo poročila, najširšo uporabo radija, te redke in dragoce- ne rudnine ne samo v terapiji, marveč tudi v industriji in kmetijstvu. V lažje umevanje iz- najdbe same je treba nekaj splošnih opazk o radiju in njegovih silah.

Dognano je, da deluje radij na živo stani- čevje, ako pride v njegovo bližino, s tako silo, da ga preobrazuje. Te sile radija se imenuje- jo radioaktivnost. Radioaktivnost se javlja po- tom treh vrst nevidnih, prodirljivih žarkov, ki povzročajo fizične, kemične in biološke učinke. Žarke označuje znanost s tremi začet- nimi črkami grškega alfabeta: alfa, beta in gamma. Najvažnejši so žarki »alfa«, ki tvorijo 92% radioaktivnosti. Ti žarki delujejo na te- lesa istočasno mehanično in električno, toda le iz popolne bližine in samo na površini, ka- tere se na svojem izhodišču neposredno doti- kajo. — Žarki »beta«, ki so sestavljeni iz ne- gativne elektrike, so nasprotno zelo prodirlji- vi in je malo delujejo na površino, tembolj pa na notranje dele. — Žarki »gamma« nastajajo vsled tresenja etra. Ti žarki na svoji poti skozi telesa ne proizvajajo nikakega učinka, razen v slučaju, da nalete na atome ali mole- kile, ki se jim trdovratno upirajo in jih ne pu- šte dalje. Tedaj se energija žarkov »gamma« zakupiči v teh atomih ter povzroči v njih mo- tenja, iz katerih se porode drugi negativni žarki, podobni žarkom »beta«; ti žarki učin- kujejo potem globlje nego katerakoli druga radioaktivnost.

Kirurgija uporablja sedaj radioaktivnost v zdravstvene svrhe potom kovinastih plošč ali puščic iz platine, po katerih raztegnejo oziroma v katere zapro radijsko sol. S tem se pa delovanje žarkov »alfa« nevtralizira, kajti že lahna plast odnosno tenka platinasta stena zadostuje, da prepreči prodiranje žarkov »alfa«. Na ta način se izgublja 92% radioak- tivnosti in učinkovanje žarkov »alfa« sploh

izključuje. Kako odpomoči temu velikemu ne- dostatku pri uporabi radija? To vprašanje je rešil dr. Precerutti-Tapparelli s svojo iz- najdbo.

Precerutti je dolgo iskal primerno poro- zno snov, s katero bi se dale radijske soli ne- ločljivo spojiti in ki bi neovirano propuščala tudi žarke »alfa«. To snov je končno našel v usnju, to se pravi, našel je način, s pomoč- je katerega se pri strojenju radijske soli ke- mično in sploh neločljivo spoje z usnjem, tako da postane le-to radioaktivno in te svoje last- nosti ne izgubi več. Preceruttijev način omo- goča obenem, da se jakost radioaktivnosti v vsakem slučaju najnatančneje določi. Usnje ima pred kovinastimi nosilci radioaktivnosti med drugim še to prednost, da je zelo pre- gibljivo in se more uporabljati tudi na nerav- nih delih telesa. Najvažnejše na iznajdbi je to troje: da omogočuje polno izrabo tudi žarkov »alfa«, da je radioaktivnost trajna in da je preparat tako cenen, da je dostopen najširšim slojem. Ljudje, ki imajo revmatizem, protin, udnico itd., bodo mogli nositi čevlje, rokavice, pasove itd. iz radioaktivnega usnja. Vsi ti predmeti bodo le neznatno dražji nego izdelki iz navadnega usnja. Ker radij na izredno učin- kovit način deluje tudi na rastlinstvo, se odpi- rajo s Preceruttijevo iznajdbo dalekosežni vi- diki tudi kmetijstvu, ki se bo moglo okoristiti z njo potom gnojenja. V sadjarstvu utegnemo na ta način doseči pomembne uspehe posebno v tem pravcu, da pospešimo zoritev sadja.

Dr. Precerutti-Tapparelli je svojo iznajd- bo predložil znanstvenim krogom, ki so jo po- zdravili z navdušenjem. Francoski in angleški strokovnjaki: Foddy, Leon, Jaloustre, gospa Curie i. dr. so se izjavili o iznajdbi z vsem priznanjem. Iznajdba je doslej patentirana v Italiji, Franciji, Angliji, Nemčiji in Združenih državah, Argentini, Kanadi in Braziliji, pa- tentira pa se tudi v vseh ostalih državah sveta. Praktično se iznajdba uporablja v turin- skih in raznih drugih bolnišnicah. Snuje se velika družba »La Radiogena« s sedežem v Trstu, Genovi in Turinu, ki bo proizvajala Preceruttijeve preparate.

Kljub temu pa o Preceruttijevi iznajdbi znanost še ni izrekla zadnje besede. Na zad- njem radiološkem kongresu v Palermu je o njej poročal prof. Pagliani in vzbudil splošno zanimanje. Predavatelj in iznajdbitelj sam sta nato naprosila slavnega radiologa prof. dr. Bioglia v Rimu, tehničnega ravnatelja Italijan- ske radijske družbe, da iznajdbo prouči in iz- reče o njej svoje mnenje. Prof. Bioglia je na- logo sprejel, a svojih raziskav doslej še ni za- ključil. Vendar se je že temeljem dosedanjih uspehov o Preceruttijevi iznajdbi opetovano zelo priznalo izjavil. Tako n. pr. na velikem predavanju, ki ga je imel o Preceruttijevem radioaktivnem usnju v tržaški bolnišnici ob navzočnosti zdravniških avtoritet in zastopni- kov oblasti. Tudi v pogovoru, ki ga je imel z ravnateljem velikega gospodarskega lista »Il Commercio Adriatico«, dr. Parisijem, je prof. Bioglia izjavil, da ima Preceruttijeva iznajd- ba nedvomno velik praktični pomen.

Možno je sicer, da Preceruttijeva iznajdba ne bo izpolnila vseh nad, ki se stavijo nanjo, gotovo pa znači v radiografiji izredno pomem- ben, nepričakovano velik korak naprej.

Turistika in sport.

Sportni teden.

Dosti imamo novega. Na primer, da je praška Slavija potolkla Šparto 2:1 in da so v istem razmerju premagali Argentinci slavne Uruguayce. Poznavalci pravijo, če bi bili prišli poleg Uruguaycev na olimpske igre še Argentinci, Brazilci in Čileni, da bi bili odnesli vsa štiri prva mesta. Od evrop- skih moštev cenijo Uruguayci Čehe najbolj visoko.

V težki atletiki je znani dunajski »pe- resnik« postavil dva nova »peresna« svetov- na rekorda: z levico je prosto dvignil do ra- me in sunil 73 kg, z desnico pa 80,7 kg.

Kakor smo že zadnjič omenili, sta Nur- mi in Ritola spet tekmovala. Najprvo v Helsinkforsu na razdaljo 5000 m. Nurmi je nanovo dokazal, da je neoporečni mojster sve- ta, dvajset sekund pred Ritolo je prišel na cilj; čas 14:43,8 sicer ni svetovni rekord, a ga nihče drugi ne doseže. Dva dni nato sta se pa udarila v Fammerforsu na 10.000 m, in spet je zmagal Nurmi, kakor je hotel; čas 30:20,9, Ritola 30:44,8. Tako o Nurmiju ka- kor o Ritoli beremo, da ju kličejo v Ameriko; Ritola je že šel, Nurmi bo šel pa najbrž no-

vembra in bo ostal za enkrat tri ali štiri me- sece tam. Zadnjič smo poročali, da je pohru- stal Nurmi rekord za pet milj; obenem je pa potolkel tudi onega za 4 milje, 19:15,5, prej 19:18,7; spravil se je še na 8 km proti šta- feti štirih tekačev in je tudi tukaj napravil nov svetovni rekord s 24:06,2; za 7500 me- trov je porabil 22:22.

Houben je v 28 tekih na 100 metrov letos 28 krat zmagal, za nasprotnike je imel Pad- docka, Murchisona, Carra itd.; sedemkrat je dosegel čas 10,5. Znani ameriški all-round- atlet Thomson je postal kot dijak praške univerze član Slavije. Za 100 metrov je po- rabil dosedaj najmanj 10,8 sekund, za tek čez zapreke 15,8, skok v višino 18 cm, kroglja 18 m, diskos 38 m itd. Berlinčan Pürsten je pri krožnem teku na 20 km porabil 1:05:32,2, kar je nekaj prav posebnega. 50 km je prehodil Siebert v 4:34,3. Črnc Castor na Haiti je skočil v daljavo 7,12, 7,29 in 7,30 metrov. Švedski rekord v metanju kopja, do- sedaj 63,98 m, je zboljšal Lindström na 64,14. V Helsinkforsu so tekali na 25 km in sta prva dva zmagovalca dosegla boljši čas kakor je svetovni rekord Kohlemeinena; Sipila 1:23:02,8, Kyrönen 1:23:22,5. Amerikaneec Lieb je vrgel diskos 47,64 metrov daleč, rekord Amerikanca Duncana je 47,59. Pa ne veemo, če bodo Liebov rekord priznali, Finec Taj- pale je vrgel že večkrat čez 48 m in zadnjič smo brali o slovitem Hartranftu, da je dose- gel celo 49,02 m. A priznali niso ne tega ne onega in je oficelni rekord še zmeraj 47,59. Morebiti bo priznan Lieb in potem bo rekord 47,64 m.

Da so tudi Poljaki že začeli gojiti lahko atletiko, se vidi iz njih rekordnega se- znana. Sicer nič posebnega, a začelo se je: 100 m 11,5, 200 m 22,7, 400 m 51,8, 1500 m 4:16, 5000 m 16:20, 10.000 m 34:33,4, 100 m zapreke 16,2, skok v daljavo 6,82 m, v višino 1,76 m, ob palici 3,41 m, troskok 13,06 m, skok v višino brez zaleta 1,44 m, kroglja 12,285 m, diskos 39,85 m, kopje 55,05 m, kladivo 30,275 m.

Na 2500 m dolgem avtodromu Limas—Monthly pri Parizu je 1. oktobra belgijski dirkač Leon Vanderstnyft predirkal za mo- tornim voditeljem z obrambo proti vetru 107.710 km na uro in je s tem prekosil re- kord Francoza Pavla Guignarda (101.623 km), obstoječ že od leta 1909. Povedali smo, da je 17. sept. letos Nemec Miethe z navadnim ko- lesom brez vodnika predirkal 41.947 km in postavil s tem rekord. Od 25. marca 1876 so rekord na uro 76 krat zboljšali. Takrat je predirkal Anglež Dodds na visokem kolesu, kakor so bila tedaj običajna, 25.508 km. S takim kolesom so šli pozneje do 33.013 km. Na navadnem kolesu z vodstvom so dosegli dosedaj 52.490 km, z motornim vodstvom 65.742 km, z motornim vodstvom in obrambo proti vetru pa sedaj 107.710 km. Vodil je pa Vanderstnyfta Amerigo s 40 HP dvocilind- rastim Auzini kolesom. Delni čas: 10 km, 5:56,4, 30 km 16:59,6, 40 km 22,35,2, 50 km 28:07,4, 60 km 33:39,2, 70 km 39:08,4, 80 km 44:37,4, 90 km 50:06,4, 100 km 55:35,8, 105 km 58:19. Čas Vanderstnyfta na 20 km 11:26,6 je 5. okt. znižal Francoz Bru- nier na 11:22,3.

Ilirija: Hermes. Ker je HASK svoje da- našnje gostovanje v Ljubljani v zadnjem tre- notku nemotivirano odpovedal, se vrše danes popoldne na igrišču Ilirije prvenstvene tekme med ILIRJO IN HERMESOM. Ob 14. uri na- stopita rezervni moštvi, ob 15.30 prvi moštvi. Prvenstvene tekme med Ilirijo in Hermesom so bile vedno zelo ostre in napete in tudi to- krat, ko ima Hermes vsled slučajno slabše po- zicije v prvenstvu mnogo vzroka podati čim boljše igro, je računati na zanimivo in lepo sportno borbo. Ilirija nastopi kompletna iz- vzemši desne zveze. Blagajne se otvorijo ob 13.45, vstopnice veljajo za obe tekmi enotno.

Rapid, Maribor: Primorje. Danes nasto- pita navedena kluba v borbi, ki obeta biti nad vse huda. Rapid, ki je v zadnjem času ojačil svoje moštvo in ki nastopi s svojim znanim branilcem Barlovičem, bo skušal si osvojiti točke vsaj v tej tekmi ter si tako zboljšati svoj placement v prvenstveni tabeli. Z ozirom na to, da HASK ne nastopi proti Iliriji, ker igra danes, kakor javljajo zagrebški časopisi, v Belgradu proti Beogr. S. K., se nudi našim športnikom prilika, da si ogledajo prvenstve- ni boj dveh skoro enakovrednih moštev, ka- kor sta Rapid in Primorje. Igra se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 15.45. Pred tekmo nacionalni lahkoletski meeting. Dopoldne ob 10. jun. Primorja: Kra- kovo jun.

Pavel Šimenc
pokopališki VRTNAR pri Sv. Križu p. Ljubljani
priporoča cenjenemu občinstvu svojo veliko zalogo lepih
krizantem
v raznih barvah, kakor tudi veliko-cvetne KRIZANTEME.
— Prevzame popravila in popravo GROBOV s cveticami.
— Se priporoča za izdelovanje nagrobnih VENCEV,
SOPKOV, kakor tudi različnih ARAZMAJEV po zmernih
cenah. Naročila se sprejemajo tudi vsako dopoldne na
trgu: PRVA STOJNICA OD »IMPEXA«.
6323

**Kdor oglašuje,
ta napreduje!**

Tvrdba
Kovačević & Teršan
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5, dvorišče,
naznanja svojimi cenjenim odjemalcem, da je g. ALEKSIJ
KOVACEVIC v prijateljskem sporazumu iz podjetja iz-
stopil ter se zahvaljuje za izkazano zaupanje. Od 1. okto-
bra 1924 vodi g. MIRKO TERSAN, trgovsko proto-
kolirano tvrdo M. TERSAN. prej KOVAČEVIĆ in TER-
SAN, popolno v nepremenjenem obsegu in se priporoča za
naklonjenost tudi nadalje. Z odličnim spoštovanjem
Aleksij Kovačević. Mirko Teršan.

Zahvala.
Za izraze iskrenega sočutja ob boleznih
in smrti naše dobre, nepozabne mame oz.
stare mame, gospe
MARIJE DEU
izrekamo najprisrčnejšo zahvalo.
Posebno se zahvaljujemo darovalcem
prekrasnih cvetov in onim, ki so jo spro-
mili na njeni zadnji poti.
ZALUJOČI OSTALI.

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica Din 1'50 ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo više. Za odgovor znakmo!

Učenka poštenih staršev želi v trgovino z mešanim blagom. - FR. GORSE, Dravograd. 6346

Grobna SVETILKA s stojalom, 1,60 m visoka, dobro ohranjena, se proda. - Bleiweisova cesta 10/II, desno.

AGILEN ZASTOPNIK ISCE zastopstvo večjih trgovin. Izvežban je za vse stroke. - Ponudbe na upravo lista pod šifro »Zastopnik« št. 5895.

Služba cerkvenika in organista se razpisuje. Nastopi se takoj. - Zupni urad PODGRAD, pošta Novo mesto. 6341

šivilja se sprejme NA DOM, ki zna dobro šivati moško in žensko perilo. - Poizve se v trgovini IVAN KROSELJ, Sv. Martina cesta 15. 6230

ženitna ponudba. Samostojna želi poročiti starejšega uradnika. - Dopisi »Mirna« št. 6250 na upravo.

Zakožne črve (MITESSER) najlažje in hitro za trajno odstranite le z uporabo večkrat preizkušene »Odstranjevalca zakonih črvov«, ki stane 60 Din. Naročite takoj potom nakaznice pri »ELRA«, Vič pri Ljublj.

NAJMODERNEJŠO FRIZURO lahko doseže z malo zamudo vsaka dama sama, če uporablja naš »LASNI ONDULATOR«. V petih minutah je frizura gotova. Pri uporabi ondulatorja se lasje ne osuše in ni treba lasnih nadozestil, ker izgledajo najtanjši lasje takoj bujni. Frizura napravljena z »Lasnim ondulatorjem« traja več dni in ji inokri zrak ne škoduje. Kompletni aparat stane 75 Din, kateri znesek pošljite takoj z naročilom na »ELRA«, Vič pri Ljublj.

Citre poučuje izprašan učitelj Prvovrstni uspehi. Hodi tudi na dom. Učna ura 8 Din. - Ponudbe pod šifro »Puc« na upravo »Slovenca«. 6300

Najboljši - najcenejši šivalni stroji »EXCELLA« za rodbinsko, čevlarsko in krojaško obrt (10 letno jamstvo, v slučaju poplave priden na dom). Oglejte si zalogo pri M. R. PLEVEL - Preska pri Medvedah. 6338

NOŽE ZA RIBANJE ZELJA dobro ohranjene, prodam. - Dravljne 41. 6337

Krasno POSESTVO 36 oralo, arondirano, pol drugo uro od Maribora, v Slovenskih gorah, na glavni cesti, obstoječe iz hiš za gospodarja, oskrbnika in vinčarja, hlevov ter fundus in struktus, se proda prostoročno. - Pismene ponudbe na A. REISMAN, Maribor, Vojnaška cesta 6. 6326

Tri gospode sprejem na dobro domačo HRANO. - Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 6335.

STENOGRAFIJO slovensko in nemško, poučuje iz obeh izprašani profesor. - Ponudbe pod »Stenograf« št. 6336 na upravo lista, kjer se dobi naslov.

Radi pomanjkanja gotovine je ceno NAPRODAJ kompleksa HIŠ v večjem mestu na deželi, z dvema trgovinama, dobro ideo gostilno, več stanovanj, eno od teh takoj na razpolago, veliko dvorišče in vrt. Redka prilika za Amerikance. - Vprašati: DELTA-STAN, Ilica 17, nasproti vzpenjače, Zagreb. - Telefon 7-39. 6343

MIADENIC pošten, veren, ki ima veselje do trgovine, se sprejme kot TIHI DRUŽABNIK, ako razpolaga z 20-25.000 Din gotovine. - Ponudbe na upravo pod šifro »Družabnik« 6333.

SOBARICA s kaucijo išče hotel. Ponudbe pod »Sobarica« 6268 upravi,

Trg. naobražen mladenič, dober organist, išče v bližini farne cerkve (čeprav v hribih), kjer ni trgovine, ne gostilne, primeren prostor za manjšo trgovino in brezalkoholno gostilno. - Ponudbe na upravo pod šifro »LOKAL« št. 6334.

Novo zidana enonadstropna ogelna hiša na prometnem kraju v Ljutomeru, pripravna za trgovino ali obrt, se po ugodni ceni proda. - Ponudbe na stavbenika JANDL v Ljutomeru.

PRODAJALKA v trgovino z raznim porcelanom, pečmi in samotnimi izdelki, se sprejme, ki bi samostojno vodila trgovino v Ljubljani. Kavejca potrebna. Pismene ponudbe pod »Kavcija« na »Publicitas«, d. d. Ljubljana, Selenburgova ulica 7/II, hiša Jadransko Podunavske banke. 6355

Agrarni biro dipl. agr. A. JAMNIK - Ljubljana, Selenburgova ul. št. 7, I. nadstropje, nasproti glavne pošte. Sirokovni nasveti, preskrbovanje vseh vrst kmetij, potrebščin, pomoč in posredovanje pri vnovčevanju. - Turbine na veler, brzojarilne naprave, motorji, žitočistilni in drugi stroji, priprave za varno in lahko nakladanje sodov, gnojila, kemikalije, sredstva za osuševanje kleti in stanovanj itd. - Vprašanjem za strokovne odgovore je priložiti 22 Din (8 lir); kdor želi potom Agr. biroja kaj kupiti, naj vprašanje priloži za odgovor 2 Din. 6356

VOLCI PSI naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 6369.

SLUŽBO DRUŠTVENEGA URADNIKA ODDAMO. Prednost imajo bivši železničarji in drugi drž. uslužbenici, predvsem taki, ki poznajo društveno poslovanje. Delovni čas 7 ur dnevno. - Plača po dogovoru. Nastop čimprej. Pismene ponudbe z dokazili o šolski in drugi sposobnosti in o dosednji zaposlenosti naj se pošljijo na: »Udruženje jugoslovanskih narodnih železničarjev, Ljubljana, Gradišče št. 7.«

KROJACI in KROJACICE! Službe išče pridna kroj. pomočnica s petletno prakso, ki je delala že pri krojaču. Cenj. ponudbe na upravo pod šifro »F. R. 24.«

POHIŠTVO naprodaj! Naprodaj: mala blazinasta sedežna GARNITURA: zofa, mizica, 4 stoli, mala salonska zofa, salon, miza, umivalnik. Vprašati pri lastniku Frančiškanska ulica št. 8, I. nadstropje. 6325

VOZNIKE za odvoz zemlje ISČE TAKOJ DERENDA EMONSKA CESTA ŠT. 8.

SLUŽKINJA za vse, poštna, z dobrimi sprječevali, se ISČE. Plača 1500 K. - Resljeva cesta 9, II. nadstropje, levo. 6367

Najnovejši izum da se stari, že obledeli jedilni stoli, klub, garniture, fotelji, avtomobili itd., ki so z uspehom preobčleni, lahko nanovo prebarvajo in pridejo zopet do prvotne barve, ima trdka

DRAGOTIN PUC, TAPETNIK V LJUBLJANI, Kolodvorska ulica 18. 6041

Hromatično HARMONIKO izvrstno, skoraj novo, prodam. Naslov v upravi. 6361

Svečar, mojstra ISCEMO. Delo stalno. Nastopiti je mogoče takoj. - Prva velika Bečkereška trgovina Sapuna i sveča, VELIKI BEČKEREK,

POTNIKI v celi Jugoslaviji, se sprejmejo za prodajo nov. predmeta. Dopisi pod »DOBER ZASLUZEK, Kapital 250 D« na upravo »Slovenca«. 6372

SPALNA OPRAVA jako dobro ohranjena, NAPRODAJ. Naslov pri upravi »Slovenca« pod štev. 6365.

PRODA SE Orehova svetla SPALNA OPRAVA, novoizdelana, in nova češnjeva svetla PISALNA MIZA. - Franc Setina, Guncija 19, p. št. Vid n. Lj.

PRODAM: »Violino (Steiner) 300 Din, kuh. štedilnik (kahlice) 800 Din, damsko kolo 1000 Din. Naslov pri upravi »Slovenca« pod štev. 6362.

POSTENA DEKLE išče mesta NATAKARICE (začetnica). Gre v boljšo gostilno, tudi blizu mesta. Naslov pove upravo lista pod številko 6339.

Mlin na 4 pare kamnov in stope, vse v dobrem stanju, PRODAM. - Več pov. lastnik FRANC MAKSE, ZALOG št. 16, pošta Novo mesto. 6237

V narodnem domu v Mariboru pri novem gostilničar. Osebi je zopet zbirališče Slovanov vseh strank. Prvovrstna kuhinja in pristne pižaje. Sprejemajo se tudi abonenti na hrano. 6329

Stavbeno podjetje Jakob Vodopivec ki ima svoj sedež v Zagorju ob Savi, sprejema vsa dela svoje stroke po vsej Jugoslaviji. - Zastopstvo v Ljubljani vodi dolgoletni stavbeni pol. ANT. MERLJAK, Krakovska ulica št. 27. 6363

3 pisarniške SOBE v III. nadstropju (lift) odda takoj POKOJNINSKI ZAVOD, Aleksandrova c. 12.

PRODAM PUSKO. dvocevko za 1000 Din in Browning-revolver. - Novi Vodmat št. 62. 6311

POSESTVO v Trzinu na Gorenji, krasna lega, ob drž. cesti na zelo promet. kraju, enonadstrop. hiša z velikim vrtom in travnikom, iz proste roke naprodaj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 6260.

Družabnik (-ica) k dobro vpeljani trgovini z mešanim blagom na deželi se ISČE. Potreben kapital od Din 70.000 naprej. Samse osebe imajo prednost. Ponudbe pod »Solidna moč« na upravo pod štev. 6305.

Postelje iz snrekovega lesa, moderna oblika, 40 komadov, po ugodni ceni naprodaj. Priprave za trgovce s pohištvom. - Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 6301.

HLAPEC se sprejme takoj, kateri mora biti trezen in varen pri konjih, dobra plača in hrana. Osebo se je predstaviti do 15. t. m. pri trdku IGN. ANDRAŠIČ, Kranj.

Iščem v najem event. kupim TRGOVINO z meš. blagom na prometnem kraju. Prevzamem tudi blago z inventarjem. Ponudbe pod »Prometna trgovina« št. 5797 na upravo »Slovenca«.

GOBE in FIŽOL kupuje SEVER in KOMP. Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Kurja očesa odstranjam brez bolečin. Garancija 6-7 mesev. Od tramlj. tudi rumačnice bolečine s športno, žvčno, žvečsko itd. asaja, Zlatokarjeva ul. 13 Pr. tiloje - levo. M. P.

Trboveljski premog drva koks anglički premog slezijske brikete dobavlja ILIRIJA tu Kralja Petra trg 8. Tel. 220 Plačilo tudi na obroke.

Rezanje drv z motorno žago po Din 15.- za kubični meter priporoča L. ILERSIČ, Friskovec (za belgijsko vojašnico. 5861

Polhove, veverične in vse kože divjačin KUPUJE v vsaki množini D. ZDRAVIČ, trgov. usnja, LJUBLJANA, Florijanska ulica 9. 5522

MOSKO KOLO malo rabljeno, naprodaj za 2000 Din. Poljanska c. 13.

inserirate v »Slovenca« ZASTOPSTVO ali mesto POTNIKA išče starejša, dobro urejena trg. moč. - Ponudbe na upravo pod »Dobro urejena« 6225.

ZDRAVNIŠKI ZAVOD VILA dr. PEČNIK, penzija z zdravnikom, SEČOVO, p. Rogaska Slatina. Za notranje in razne lahke pljučne bolezni (Liegehallen, Diät, Liege, Maskuren). Celo leto odprto Zdrav. dr. Pečnik. Prospekti

Ledenica zidana ali ameriška, da led v resnici drži. Vam napravi načrte ter isto izvršuje - specialna trdka -

Franc Pust tes. mojster, Ljubljana, kakor tudi ostrejša do 40 m v svetlobi brez podpor. - Zahtevajte načrte! 4869

KLOBASE razpošilja od 5 kg naprej trdka K. JARČ, Ljubljana, Hradskega vas 35. 5172

Pekarija na promet. kraju Kranjske, se vzame v najem. Cenjene ponudbe pod »UGODNOST« št. 5848 na upravo lista.

Čevlarski pomočniki dobro izvežbani se sprejmejo v trajno delo. Janko Ješe. Cesta na Loko 20.

Pletilke, izurjene, katere razpolagajo z lastnim strojem, se sprejmejo. - Poizve se osebno Gorčar, Sv. Petra cesta 29.

Absolutni lupar sprejme vsako primerno službo. Cenj. ponudbe pod »Hvaležnost« na upravo »SLOVENCA«.

Konj, dirkač, 9 let star, za kojega se jamči, da je urez vsakega pogreška uporaben tudi za težko vožnjo, se z elegantim »Bugji«-vozom proda. - (Slika na razpolago.) Naslov pri upravi »Slovenca« pod štev. 6256.

P. n. šivilje gospodinjice opozarjamo, da so zopet dopeli najboljši šivalni stroji in koleša

„GRITZER“ V VSEH OPREMAH za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam vseh vrst čevlarski stroji »Adler« kakor: cilind. levoročni in krojaški.

Pouk v vezanju ter krpjanju perila in nogavic (šolanje) brezplačno edino je pri: Jos. Petelinc, Ljubljana blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Popravila sprejemamo.

Priporočamo trdko Josip Peteline Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisačk, kloba, belega in rujava platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, naribnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Solnate vreče KUPUJE TOVARNA lesen. žebjev, pošta ST. VID pri Ljubljani.

ANGLEŠČINA privatne ure in tečaje, je otvorila iznova iz Anglije se vrnivša MISS FARLER v Dvoškovi ulici št. 3, III. nadst., hiša Tönnies-Obnova

Gradbeno podjetje ing. Bukič in drug Ljubljana Bohoričeva ul. 42.

Otomane, žimnice, posteljne vzmeti in razno blazinasto POHIŠTVO ima v zalogi po najnižji ceni RUDOLF RADOVAN, tapetnik, Krekov trg 7. Popravila točno in solidno!

Ing. Rudolf Treo stobenik vhod samo, Gosposvetska c. 12.

SPECIALIST za gorske čevlje in jahalne škornje P. Lukas Ljubljana, Sv. Petra c. 7

Franc Erjavec »pri zlati lopati« trgovina z železnico Ljubljana, Valvazorjev trg 7 (prej Hammerichmidt) priporoča svoje bogato zalogo raznovrstne železnine ter tudi prvovrstni dalmatinski »Portland cement« po niski ceni.

NAZNANILO! Večja množina raznih otroških in igračnih VOZIKOV (ostankov posameznih vzorcev) tovarne »Tribuna«, se po znatno znižani ceni proda Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Elektrotehnično podjetje ALOJZ ARHAR in drug Sp. Šiška, Sv. Jerneja c. 47 prevzema vsa elektrotehnična dela, gradnje manjših elektrotehničnih daljnovodov in instalacij po najnižjih cenah. Točna postrežba! 5695

V damski česalni salon Mici Skrabl, Maribor, Gosposka ul. 11 je došla prvovrstna frizerka. Priporoča se p. n. damam za negovanje las, friziranje, onduliranje, pranje glave, barvanje las s »heno« in posebnimi francoskimi barvami. - Manikura itd. - Sprejemajo se tudi vsa v stroko spadajoča lasna dela.

Ilirska posojilnica r. z. z o. z. Ljubljana, Kralja Petra trg 8 obrestuje hranilne vloge po 8%. Večje in stalne vloge po dogovoru najugodnejše. Jamstvo za vloge znaša čez 1.000.000 Din. Popolnoma varno naložen denar!

Kdor pride v Maribor, naj ne zamudi obiskati moje trgovino z najboljšo emajlirano - pločevinasto POSODO, kakor tudi porcelanasto in stekleno robo. - Cene zelo ugodne - prepičajte se!

A. VICEL - Maribor, Glavni trg št. 5.

Inserirajte v »Slovenca«

PREMOG Trboveljski, liboški, ormoški in visokokalorični trobnodoljski (spec. za centr. kurjave) po najnižjih cenah dobavlja DOM. ČEBIN trg s premožem Ljubljana Wolfova ul. I/II.

POZOR! Rok za vpisatev do 30. oktobra 1924. POZOR! Velik nagradni razpis.

Hočemo, da se vsakdo seznani z »Urax-milom za madeže«, katero takoj radikalno odstrani vse madeže olja, masla, sadja itd. iz vseh oblačilnih predmetov, ki ne vsebuje nikakih škodljivih sestavin ter ne razje niti najfinejših tkanin, in razpisujemo naslednjo

NAGRADNO UGANKO! Če sa potrebujete za odstranitev vsakovrstnih madežev? Odgovor: »Urax-milo za madeže in čisto v... S točkami označeni odgovor treba dopolniti s primernimi črkami.

Za pravilno rešitev so razpisane naslednje nagrade: 1. Nagrada 1 nov Adler-pisalni stroj 2. " 1 nov Central-Bobbin šivalni stroj pogr. 3. " 1 novo Puch-damsko kolo M. VII. 4. " 1 novo Puch-moško kolo M. IV. 5. " 1 nov Singer-šivalni stroj Langschiff 6. " 1 nova zlata damška ura 7. " 1 nova srebrna moška ura z verižico 8. " 1 nov fotoaparati 9-XI-2 9. " 1 nov daljnogled 10.-20. " prva žepne in zapesne ure 21.-200. " razne tolažilne nagrade.

POGOJI: 1. Rešitve se udeležuje lahko vsak, ki naroči »Urax-milo za madeže« za Din 10.- s poštnino vred in takoj plača, da se sam prepriča o presenetljivem učinku te kakovosti. 2. Naročilnici naj se priloži natančen naslov kakor tudi odgovor na gornje vprašanje. Din 10.- lahko nakazete Slovenski banki d. d. Kranj na konto Jos. Likar in nam to takoj naznanite obenem z naročilom. 3. Razdelitev nagrad se vrši pod nadzorstvom javnega notarja in bodo nagradenci takoj obveščeni in objavljeni v tem časopisu. 4. Predstojajoče nagrade so proračunljene za najmanj 15.000 rešitev in se zvišajo ali znižajo procentualno na število došlih rešitev. 5. Vsak udeleženec se podvrže razsodbi notarjevi in izključuje sodno pot. 6. Nameščenci trdke se ne smejo udeležiti nagradnega razpisa. 7. Vse nagrade kakor tudi naročeno milo se dopošlje carine in poštne prosto. Internationale Handelsgesellschaft »Adria« Likar, Graz, Bergmannsgasse 8, Telefon 42-98.

Opomba: V kratkem bomo svojim cenjenim odjemalcem prav po ceni doposlali milo za barvanje in razbarvanje in sicer po želji.

E 1695-24-8. 6371

DRAŽBENI OKLIC.

Dne 20. oktobra 1924 ob enajstih bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 3 DRAŽBA NEPREMIČNIN: zemljiška knjiga Jesenje, vl. št. 124 in 305. - Cenilna vrednost: 126.099 Din 73 p; vredne pritlikline: 451 Din 25 p; najmanjši ponudki: 84.368 Din. - Pravice, ki bi ne pripuščale dražbe, je oglašiti pri sodišču najpozneje pri dražbenem naroku pred začetkom dražbe, sicer bi se ne moglo več uveljavljati glede nepremičnine v škodo združitelja, ki je ravnal v dobri veri. - Drugače pa se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski tega sodišča.

OKRAJNO SODIŠČE V KRANJSKI GORI, ODD. II., dne 8. oktobra 1924.

POZOR! Perice, kopališča, bolnice, hoteli, POZOR! sploh vsi, ki imate opraviti s pranjem perila! Izumil sem nad vse praktičen pralni stroj, ki zahteva polovico manj delavne moči, porabi polovico manj mila, povsem izključuje vsako poškodbo perila in je vrhutega zelo poceni. Stroj je strokovnjaško preizkušen, tozadevni patent je že prijavljen in sprejemam proviz. potnike v svrhu razpečavanja. Vrhutega sprejemam naročila na leseno galanterijsko blago, lesene igrače, jermence (Riemenscheibe) okvirje, okvirje za vezenje, obešalnike itd. - MARIJAN KOMPARA, strojno mizarska delavnica - Maribor, Cesta na Brezje št. 17. 6324

V damski česalni salon Mici Skrabl, Maribor, Gosposka ul. 11 je došla prvovrstna frizerka. Priporoča se p. n. damam za negovanje las, friziranje, onduliranje, pranje glave, barvanje las s »heno« in posebnimi francoskimi barvami. - Manikura itd. - Sprejemajo se tudi vsa v stroko spadajoča lasna dela.

Ilirska posojilnica r. z. z o. z. Ljubljana, Kralja Petra trg 8 obrestuje hranilne vloge po 8%. Večje in stalne vloge po dogovoru najugodnejše. Jamstvo za vloge znaša čez 1.000.000 Din. Popolnoma varno naložen denar!

MEDICINALNO RIBJE OLJE garantir. pristno norveško - ima LEKARNA BAHOVEC v Ljubljani (pri čevlarskem mostu). 6045

Za slabotne otroke in odrasle se uspešno uporablja »EMULZIJA« norveškega ribjega olja. Razpošilja tudi po pošti lekarna BAHOVEC, Ljubljana, (pri čevlarskem mostu). 6044

2 čevlarska pomočnika sprejme takoj IV. HAFNER, Škofja Loka. 6364

Drva trboveljski premog H. Petrič Ljubljana Gosposvetska cesta 16 Telefon 543

Radi zaposlenosti v drugem podjetju sprejem v družbo z omejeno zavezo v Ljubljani

DRUŽABNIKA ali DRUŽABNICO

s primernim kapitalom, ki bi osebno vodil podjetje. Razpolagam z več glavnimi zastopstvi dobro uvedenih predmetov s komisijskim skladiščem v Ljubljani. Skladišča in pisarniški prostori na razpolago. Naprošam obširne pismene ponudbe pod »Eksistenca« na »Publicitas«, d. d. oglasni zavod, Ljubljana, Selenburgova ulica št. 7, II. nadst. (hiša Jadransko Podunavske banke). 6354

Opozorilo. Svoje cenjene odjemalce in drugo občinstvo opozarjam, da smo našega inkasanta g. VEKOSLAVA KVARTIC odpuščali iz službe radi nepravilnosti pri inkasiranju in da nima on vsled tega za nas nikakih poslov več opravljati. 6349

Društvo za prodajo SINGERJEVIH šivalnih STROJEV Bourne & Co., podružnica Maribor.

PERJE

kokoške, račje, gosje in gosji pub, oddaja vsako množino po zmerni ceni trdka

E. Vajda, čakovec

Sadni sejem

18., 19. in 20. oktobra L. L. na prostoru

Ljubljanskega velesejma.

Najugodnejša prilika za nakup finega namiznega SADJA v velikih in manjših množinah.

RAZPIS.

Podpisani okrajni zastop razpisuje SLUŽBO CESTNEGA MOJSTRA. Pravilno kolkovano prošnjo je predložiti okrajnemu zastopu najkasneje do 20. novembra 1924. Prošnji je priložiti: krstni list, domovnico, pravno sprave, družinski izkaz oziroma samski list, zadnje šolsko izpovedilo, sprave usposobljenosti za to službo in dokaze o dosedanjem službovanju. - Nastop službe in plača po dogovoru. 6345

Okrajni zastop v Ormožu, dne 4. oktobra 1924.

STROJNE TOVARNE IN LIVARNE d. d. v Ljubljani

ZVONARNA

ustanovljena leta 1767., dobavlja priznane prvovrstne bronzaste ZVONOVE čistih glasov po konkurenčnih cenah v kratkih rokih.

Zahlevajte cenik!

Popolnoma varno naložite denar v

LJUBLJANSKO POSOJILNICO

R. Z. Z. O. Z.

ki posluje v NOVOPREUREJENIH PROSTORIH v LJUBLJANI na MESTNI TRG 6 telefon 9.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje po

8%

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Zahvala.

V bridki tugi, ki nam jo je prizadejala neizprosna ločitev od našega preljubega, dobrega očeta, brata, svaka, tasta, gospoda

Adolfa Reicha

so nas tolažili številni izrazi sočustvovanja in spoštovanja do blagega pokojnika.

Ni nam mogoče zadostiti dolžnosti primerne zahvale posameznikom, vsled česar prosimo, da izvolijo tem potom sprejeti zagotovilo naše iskrene hvaležnosti za požrtvovalno zdravniško pomoč, duhovno tolažbo, darovano cvetje, nad vse častno spremstvo na zadnji poti in dokaze sočutja sploh: vse korporacije, društva, zastopstva, odposlanstva in posamezniki.

ZALUJOČE RODBINE.

Zahvala.

Povodom prebride izgube, ki nas je zadela s smrtjo našega srčno ljubljenega soproga, brata, zeta, svaka in strica, gospoda

ravnatelja Franca Heutmannna

smo prejeli toliko dokazov simpatij in spoštovanja do blagopokojnika in toliko izrazov iskrenega sočustvovanja, da skoraj ne najdemo besed, s katerimi bi dovolj izrazili svojo globoko hvaležnost.

Na tem mestu budi izrečena naša prisrčna zahvala slavnemu upravnemu svetu in centralnemu ravnateljstvu Trboveljske premogokopne družbe, ki sta na tako plemenit način poskrbela za prevoz in sijajni pogreb svojega dolgoletnega zvestega ravnatelja, istočasno pa prečastitemu gospodu župniku trboveljskemu, katerega ljubeznjivosti se imamo zahvaliti, da se je blagopokojnikova poslednja pot izvršila izpod krova cerkve onega kraja, s katerim so ga vezale tolike vezi srca. Posebno hvaležni smo tudi za sijajno poslednje spremstvo, s katerim so počastili vsi krogi prebivalstva našega nepozabnega pokojnika, med njimi zastopniki sl. upravnega sveta in člani centralnega ravnateljstva T. P. D., predstavniki rudarskega glavarstva in drugih oblasti, ravnatelji vseh rudnikov T. P. D., rudniško uradništvo, poduradništvo in delavstvo, ki je pokazalo na tako gniljiv način, kako visoko je cenilo svojega ravnatelja, gospodom govornikom, katerih besede so nas tolažile v najbridkejših trenutkih, častni straži gg. poduradnikov, gasilnim društvom Trbovlje I. in II., Zagorje in Hrastnik, rudniški godbi iz Zagorja, darovalcem premnogih vencev in cvetja in konečno vsem, ki so spremili našega nepozabnega, predobrega blagopokojnika do groba ali so se ga sicer spomnili, naj bo izrečena naša najprisrčnejša zahvala.

ZAGORJE—TRBOVLJE, dne 11. oktobra 1924.

Žalujoča soproga in sorodniki.

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji

»VRT«

Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. — Največji izbor raznovrstnih plemenitih sadnih dreves (ce-pov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. — Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. — Cvetje v loncih in razno okrasno grmovje in drevje imamo celo leto! Zahlevajte cenike!

Pisalni stroj

Generalno zastopstvo za celo Jugoslavijo

Amerikan Kondor Comp.

Tel. 5-05

ZAGREB

Ulica št. 18

A. P. Čehov:

Mužiki.

(Konec.)

Zima je prenehala. Začetkom aprila so bili topli dnevi in mrzle noči, zima se ni umaknila, toda končno je zmagal en sam topli dan — in potekli so potoki, zapele ptice. Ves log in vsi grmovi okoli reke so utonili v spomladanskih vodah in med žukovo ter ono stranjo se je razlivala ogromna povodenj, tuhtam pa so letale divje race. Spomladanski zahod je vsak večer plamenel v bagrenih oblakih in se zdel vedno nov, neobičajen in nepopisen. Žerjavi so naglo, naglo leteli in tožno kričali, kakor da kličejo koga s seboj. Stojčica na kraju obronka, je Olga dolgo gledala na razliv, na solnce, na svetlo pomlajeno cerkev, in solze so se ji vile po obrazu, ker se ji je strastno hotelo nekam iti, daleč kam, čeprav na konec sveta. In že je bilo sklenjeno, da se vrne v Moskvo za hišino, in z njo pojde Kirjak za hlapca ali za karkoli. Ah, čimprejje oddod!

Ko se je posušilo in postalo toplo, so se odpravili na pot. Olga in Saša, z nahrbtniki, obe v opankah, sta se že pred razsvitkom poslovili; Marija jih je spremljala. Kirjak je še za teden dni ostal, ker je nekaj bolehal. Olga je zadnjikrat molila obrnjena proti cerkvi za reko, mislila na svojega moža in ni zajokala; samo obraz se ji je nakremžil in postal grd kakor pri starci. Čez zimo je shujšala, nekoliko osivela in namesto prejšnje milobe in prijetnega nasmehljaja je izražala njeno lice pokornost in žalost radi prestatih skrbi, v njenem pogledu pa je bilo nekaj topega in nepremičnega, kakor da nič ne sliši. Bilo ji je žal posloviti se od vasi in mušikov. Spomnila se je, kako so spremljali Nikola-ja k večnemu počitku in kako so oprav-

ljali za njim v vsaki izbi panihido²⁶ ter plakali iz sočutja za njo. Bili so tekom leta in zime taki dnevi in ure, ko se je zdelo, da žive ti ljudje hujše od živine, in strahno je bilo živeti z njimi skupaj. So sirovi, brezčastni, umazani, pijani, se neprestano prepirajo, ker drug drugega ne spoštujejo, se drug drugega boje in sumničijo. Kdo drži beznico in opijanja ljudstvo? Mužik. Kdo zapravlja in zapija srenjski, šolski in cerkveni denar? Mužik. Kdo je okradel sosedu, mu zažgal bajto in krivo zoper njega pričal na sodišču za butljivo vodke? Mužik. Res, živeti z njimi je bilo strašno — toda navzlic temu so ljudje, tripijo in plakajo kakor ljudje in v njihovem življenju ni ničesar takega, kar bi se dalo razumeti. Težko delo, od katerega ponoči boli vse telo, krute zime, borne letine, pomanjkanje — a pomoči ni in je tudi od nikoder ni pričakovati. Bogatejši in mogočnejši med njimi ne morejo pomagati, ker so sami neotesani, nespodobni, netrežni in ravnotaki gnusni preklinjevalci; najmanjši pisar ali pomočnik se obnaša z mužiki kakor s potepuhi in tika celo starešino in cerkvenega starosta, misleč, da ima na to pravico kakor pristav. In ali more priti mužiki kakšna pomoč ali dobri zgled od sebičnih, pohlepni, razuzdanih in lenih ljudi, ki se pripeljejo na vas samo, da bi mužika zalili, okrali in ustražovali? Olga se je spomnila, kako žalostna in ponižana sta bila starca, ko so pozimi odpeljali Kirjaka, da ga kaznujejo s šibami... In tudi zdaj ji je bilo hudo za vse te ljudi, in gredé si je ogledovala vsako bajto.

Ko so prehodili 3 vrste, se je Marija poslovila, se vrgla na kolena, sklonila lice k zemlji in zajokala:

— Spet sem ostala sama, uboga moja glavica, ubožica nesrečna...

²⁶ Molitva za pokojnika.

²⁷ Svetna gospodinja.

In dolgo je tako tožila, in še dolgo sta jo videli Olga in Saša, kako se je na kole-nih priklanjala do zemlje, držeč se z rokama za glavo, nad njo pa so letale vrane.

Solnce se je visoko dvignilo; postalo je toplo. Bilo je prijetno hoditi in Olga in Saša sta kmalu pozabili i na vas i na Marijo, bilo jima je veselo in vse ju je zabavalo. In se vidi griček, tam vrsta brzojavnih drog, ki teko drug za drugim daleč, daleč nekam, izginjajoč na obzorju, a žice tajinstveno pojo; tam zopet se v daljavi vidi pristavica, vsa v zelenju in od nje diši po mokroti in konopljah, človeku pa se zdi bogvezakaj, da na njej živijo srečni ljudje; tam leži konjsko okostje, ki samotno beli na polju. Škrjanci pa neprestano žvrgolijo, prepelice pojo in kličejo druga drugo, kossec pa kriči, kakor da bi kdo drgal po starem železu.

Opoldne sta prišli Olga in Saša v veliko vas. Tu sta na široki ulici srečali starčka, kuharja generala Žukova. Bilo mu je vroče in njegova potna rdeča pleša je sijala na solncu. On in Olga se nista spoznala, potem naenkrat pogledala drug drugega, se spoznala in, ne spregovorivši besede, šla vsak svojo pot dalje. Ko sta se ustavili pred hišo, ki je bila videti bolj bogata in nova, se je Olga pred odprtimi okni poklonila in gromko, z visokim glasom zapela:

— Pravoslavni hristijane, podajte milostinju Hrista radi, čto milost vaša, roditeljam vašim carstvo nebesnoje vječnij pokoj.²⁸

— Pravoslavni hristijane — je povzela za njo Saša — podajte Hrista radi, čto milost vaša, carstvo nebesnoje...

²⁸ S temi besedami povsod v Rusiji prosijo reveži milostine.

Prevel — us.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

priporoča za mesec november (vsi svetniki, vone duše, zahv. nedelja) sledeče skladbe:

Foerster, 7 pogrebni pesmi za mešani zbor. Part. Din 10.— (Lahke in lepe skladbe.)

Foerster, Te Deum op. 18 za mešani zbor. Part. Din 4.— glasovi po 50 para.

Gerbič, 12 tantum ergo za mešani zbor. Part. Din 12; glasovi po Din 4. (Lahki in melodiozni napevi.)

Hladnik, Osem tantum ergo za mešani zbor in orgle. Part. Din 10.

Hladnik, Requiem op. 52 za en glas in orgle. Din 6. (Lep in lahek.)

Nedved, Bone Deus za bariton solo in orgle; Din 6. (Motet poraben kot ofertorij, posebno za Gospodove praznike; zelo lepa skladba.)

Premrl, pesmi svetnikov za mešani zbor. Part. Din 12, glasovi po Din 6.

Premrl, Requiem za en glas in orgle. Din 14. (Zelo lep in primeren rekviem.)

Premrl, 12 Tantum ergo za mešani zbor in orgle. Part. Din 12.

Sattner, Svetniške pesmi II. za mešani zbor; Din 10. (Obsega tudi lep napev od praznika vseh svetnikov.)

Sattner, Te Deum za mešani zbor in orgle. Part. Din 6; glasovi po Din 1. (Veličastna in lepa skladba.)

Damska konfekcija in modni salon

Teodor Kunc

Ljubljana -- Mestni trg 14 (Pod trančo 2)

Zaloga izgotovljenih kostumov, toalet in bluz ter kožuhovine, modnega blaga, svile itd. - Izdeluje se po meri angleške kostume, plašče, francoske toalete ter bluze in vsa v to stroko spadajoča dela.

Trgovci MANUFAKTURNEGA blaga
obračajte pozornost
na veletrgovino manufakturnega blaga

VILIM PICK

podružnica MARIBOR, Aleksandrova 26,
središnica Zagreb, Duga ul. 6. - Telef. 334.
kjer se morete osebno prepričati o najnižjih cenah
in vrlo solidni posrežbi.
NA DEBELO! **NA DEBELO!**

KOŽUHOVINA

VSEH VRST NA IZBIRO PRI

L. ROT, krznarstvo -- LJUBLJANA --
Strojenske, BARVANJE in IZDELAVA KOŽUHOVINE
5046

Nudim iz lastnega tovarniškega skladišča „SIKALUM“
BATERIJE, ŽEPNE SVETILKE, ZAŽIGALNIK, KARBIDNE
ŽARILCE „AUERMETAL“, vse vrste medenih KARNIS ter
vse potrebščine proti poročitvu neosolodnje, kulantno.

JOSIP KLIMAN
ZAGREB, Akademski trg št. 7.

Lovci, lovci, lovci!

Prvovrstne lovske PUŠKE, MUNICIJO, lovske POTREB-
ŠČINE. - Strokovna delavnica za popravila najcenejši, na-
prava novih kopit, montaža daljnogledov, graviranje itd.

Tvrška »SOLIDUM«

CIRIL JELENC -- KRANJ št. 1.

Gozdno posestvo

preko 200 oralov, kakor tudi

poljedelsko posestvo

z lepo stanovanjsko hišo v Sloveniji, kolodvor
v bližini. se prodaja. -- Informacije nasloviti na
»Publicitas«, Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

IGNAC ŽARGI

„Pri nizki ceni“

LJUBLJANA :: Sv. Petra cesta št. 3.

Nudi ceni. odjemalcem veliko izbera raznega perila
in rokavic, nogavic, dalje velika izbira damskih,
moških in otroških zimskih potrebščin ter raznih
povrtnih jopic, jumperjev, otroških obleke, jopic itd.
Velika izbira potrebščin za krojače in šivilje.

kampan in ševjet
za moške in ženske
obleke, belo, pisano
in rjavo platno, cefir,
hlačevino, tiskano in razno manufakturno, kupite najceneje in
v velikanski izbiri v novo urejeni in prezidani veletrgovini
K. Siemnecki, Celje št. 330.
Ilustrovani ceniki za čevlje, klobuke, obleke, perilo, očeje, laso-
strilnike, britve in tisoče drugih predmetov se pošlje vsakemu
zastonj! -- Vzorci proti odškodnini! -- Trgovci engros cenil

LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR

Dobavlja najboljša bronasta zvo-
nove, po kakovosti nadkriljujejo
one iz predvojnega doba, čisti har-
monični glasovi. 4 tedenski do-
bavni rok, varstveno jamstvo. --
Odlikovana tvrdka z
zlati kolajno. Cena
najnižje v Jugoslaviji

Velika izbira najnovejših modelov
in klobukov iz klobučine (Filiz)

o meri in sa onu

Ida Škof-Wanek naslednici

Ljubljana, Pod Trančo št. 2.

Predelovanje in preoblikovanje damskih klobukov
Točna posrežba! Priznane solidne cene!

Salda-konti, štrance, blagajniške knjige,

amerikanske journale,
odjemalne knjižice itd.

Knjižgoveznica K. I. D. v Ljubljani -- Kopitarjeva ulica 6/II.

Potrti neizmerno žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem
in znancem žalostno vest, da je srčnoljubljena soproga, oziroma hčerka, se-
stra, svakinja, gospa

Mimi Pehani roj. Rakovec

bivša učiteljica obrtne šole v Splitu

danes previdena s tolažili sv. vere, po dolgi težki bolezni, mirno v Gospodu
zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice se vrši v ponedeljek, dne 13. oktobra 1924
ob 3 popoldne iz hiše žalosti Mestni trg št. 17 na pokopališče k sv. Križu.
Prosi se tihega sožalja!

V Ljubljani, dne 11. oktobra 1924.

Zalagajoče obitelji:

Pehani, Rakovec, Mozetič in Frantar.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Ne bo Vam žal,

ako se prepričate, kako ugodno
se kupi v manufakturni trgovini
Križaj & Kastelic, Logatec.

Popolnoma varno naložite svoj denar pri

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

ki se je PRESELILA iz hiše Uršulinskega samostana na Kongresnem trgu
poleg nunske cerkve v lastno palačo na Miklošičevi cesti poleg hotela „UNION“.
Hranilne vloge se obrestujejo

najboljše

z ozirom na višino zneska in odpovedni čas.
Varnost za hranilne vloge je zelo dobra, ker poseduje
Vzajemna posojilnica veliko delnic stavne delniške družbe hotela „Union“
v Ljubljani. -- Vrhutega je njena last nova lepa palača ob Miklošičevi cesti, več
mestnih hiš, stavbišč in zemljišč v tu in inozemstvu. -- Donos se naloži lahko
tudi po poštinih položnicah.

LOKOMOBILI 10-500 HP

Wolf-Lanz novi ali popolno generalno popra-
vljeni in preizkušeni s tovarniškim jamstvom
in montažo.

Sirovoolini - Diesel - upojni plin - motori

BRAČA FISCHER B. ZAGREB

Pantovčak 1 b. Pogledajte naše veliko skladišče

PREOBLIKOVALNICA

DAMSKIH IN MOŠKIH KLOBUKOV

BARBORIČ -- ZAVRŠAN

LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠT. 7

PREOBLIKUJE PO NAJNOVEJSIH MODELIH

VELIKA IZBIRA DAMSKIH KLOBUKOV IN NAKITA.

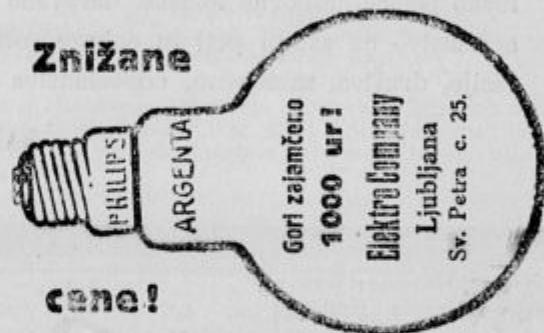
NOVOSTI

za damske plašče in jopice
sealskin, pliš, asfahan in krimer
priporoča v veliki izbiri tvrdka

A. & E. Skaberne

Mestni trg 10 -- Ljubljana

Znižane

cene!

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj auto-traktor
ali stabilni motor s patent.
BAG-generatorjem.

Kuri z
ogljem! Prospekte in referenice daje
Jugo-Bag

Ljubljana: Telefon 560
Bohoriceva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

WEITZEL Ingenieur Gese Ischaf. Komand. I. dr.

Oddelek I. **CENITVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij
in postopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
boljše zveze! Zato dobave vseh strojev in
naprav. -- Prezidave. -- Načrti. -- Stav-
beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Prva žebliarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija) Brzjavke: Zadruga Kropa Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice -- Žebli za ladje, črni ali pocinkani -- Žebli za zgradbe, les itd. -- Žebli za čevlje -- Spojke
za oare in prage -- Spojke za ladje in splave -- Železne brane -- Kljake za podobe, zid, cevi, žlebove itd. -- Vijaki z maticami --
Podložne ploščice -- Matice -- Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločevino, kolesa itd. -- Vijačni čepi -- Verige

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje -- Ilustrovani ceniki na razpolago